О Б Щ И Н А Б Л А Г О Е В Г Р А Д

ПРОЕКТ

СТРАТЕГИЯ
ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
В ОБЩИНА БЛАГОЕВГРАД
2026 - 2030 г.

2700, Благоевград, пл. "Г. Измирлиев" N 1, тел: 073/884416, 073/884417, факс: 073/884451

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Стратегия за развитие на образованието в община Благоевград (2026-2030) (наричана по-нататък „Стратегията“) е основният стратегически документ, който определя визията, приоритетите, конкретните мерки и механизмите за изпълнение на образователната политика на Община Благоевград за петгодишен период - в рамките на правомощията и отговорностите на общинската администрация съгласно действащата нормативна уредба.

Стратегията е разработена на базата на задълбочен анализ на образователната система, демографските и социално-икономическите характеристики на общината, както и върху активния диалог с образователните институции, родители и ученици. Документът има за цел да осигури координирана, последователна и устойчива политика, която да надгради постигнатото и да адресира идентифицираните предизвикателства, като постави в центъра детето, учителя и общността.

Стратегията е насочена към утвърждаване на Община Благоевград като образователен център на Югозападна България, който предлага модерна, безопасна и функционална образователна инфраструктура, мотивирани и подкрепени педагогически кадри, силно професионално образование, свързано с икономиката на региона, работеща система за приобщаващо образование и активни партньорства между общината, образователните институции, университетите, бизнеса, родителите и гражданското общество.

Методология на разработване

Стратегията е разработена на основата на задълбочен анализ на образователната система, който съчетава количествени и качествени методи на изследване. Информационната основа включва статистически данни (НСИ, НЕИСПУО), анкетни проучвания сред родители, ученици и образователни институции, фокус групи и интервюта с лидерските екипи на училища и детски градини, РУО - Благоевград и родители, както и пряко наблюдение на учебни часове.

На база на събраните данни бяха анализирани ключовите тенденции, предизвикателства и възможности за подобрение. Резултатите бяха обсъдени с ключовите заинтересовани страни, като бе постигнато споделено разбиране за основните цели и области за въздействие в средносрочен план.

Роля и място на Стратегията

Настоящата Стратегия е водещият документ в образователната политика на Община Благоевград. Тя поставя цялостната рамка - от аналитичната основа, през визията и приоритетите, до конкретните мерки, индикатори и план за действие. Всички останали общински стратегически и оперативни документи в сферата на образованието произтичат от нея и се подчиняват на нейните приоритети.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Благоевград (2025–2027) е допълващ документ, разработен на основание чл. 197 от ЗПУО, който конкретизира Приоритет 5 - „Подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности, изявени дарби и социално-емоционални предизвикателства“. Двата документа се внасят едновременно за обществено обсъждане и за приемане от Общински съвет Благоевград и образуват единна система на образователната политика на общината.

Едновременно с това Стратегията изпълнява ролята на координиращ механизъм - тя обединява в обща рамка общинските програми и институции, насочени към децата и учениците: ЦПЛР-ЦЛТРДБ и Центъра за кариерно ориентиране, Младежкия център, програмите „Децата на Благоевград“, „Програма на детето“ и „Образование и бизнес“, Плана за приобщаване на уязвими групи и общинското звено „Превенции“. Годишните планове за действие по всички тези документи и програми се разработват координирано с плана за действие по настоящата Стратегия, за да се избегне дублиране и да се осигури максимална синергия.

Нормативни основания

Стратегията е разработена в съответствие с действащото европейско и национално законодателство в сферата на образованието, закрилата на детето, здравеопазването, приобщаването и социалните услуги. Основната нормативна рамка е определена от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и свързаните с него подзаконови нормативни актове - включително Наредбата за приобщаващото образование, Наредба № 10 за организацията на дейностите в училищното образование, Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Наредбата за качеството на образованието. Стратегията отчита и разпоредбите на Закона за закрила на детето, Закона за хората с увреждания, Закона за защита от дискриминация и Закона за местното самоуправление и местната администрация (чл. 17, ал. 1, т. 3), както и ангажиментите на Република България по Конвенцията на ООН за правата на детето. В обхвата на документа са включени и действащите национални механизми за обхващане и включване в образователната система, за противодействие на училищния тормоз и за взаимодействие при работа в случаи на деца в риск.

Стратегията е съобразена с действащите национални, областни и общински стратегически документи в сферата на образованието, демографията, младежката политика и социалното включване - включително Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030), националните стратегии за демографско развитие, за равенство и участие на ромите и за намаляване на преждевременното напускане на образователната система, както и Програмата за управление на кмета на Община Благоевград (2023–2027).

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА И ИЗХОДНО СЪСТОЯНИЕ

1. Общи данни за община Благоевград

Община Благоевград е административен, образователен и икономически център на област Благоевград. С площ от 620 km² тя е третата по големина сред 14-те общини в областта. Общината е разположена в най-северозападната част на областта. Граничи с област Кюстендил на север и северозапад, с общините Симитли и Разлог на юг и изток, и с Република Северна Македония на запад. Релефът е предимно планински - източната част се заема от Югозападна Рила (най-висока точка - връх Голям Мечи, 2 618 m), а западната - от планината Влахина. Най-източните части на територията попадат в Национален парк „Рила“, където се намира и резерватът „Парангалица“.

Град Благоевград е разположен в долината на река Струма, на 360 m надморска височина, в непосредствена близост до склоновете на Рила. През града преминава река Благоевградска Бистрица. Благоевград се намира на главен път Е-79 - на 100 km южно от София, на 27 km от границата с Република Северна Македония, на 80 km от границата с Република Гърция и на 200 km от Солун.

Населените места в общината са: гр. Благоевград, с. Бело поле, с. Бистрица, с. Бучино, с. Българчево, с. Габрово, с. Горно Хърсово, с. Дебочица, с. Делвино, с. Дренково, с. Дъбрава, с. Еленово, с. Зелен дол, с. Изгрев, с. Клисура, с. Лешко, с. Лисия, с. Логодаж, с. Марулево, с. Мощанец, с. Обел, с. Падеш, с. Покровник, с. Рилци, с. Селище и с. Церово.

1.1. Демографски контекст

Населението на община Благоевград към 31.12.2024 г. (по данни на НСИ) е 69 265 души.

Община	**Население (31.12.2024)**
Благоевград	69 265
Петрич	46 343
Сандански	34 716
Гоце Делчев	18 395
Разлог	14 806
Сатовча	13 525
Симитли	12 765
Якоруда	12 651
Банско	9 155
Гърмен	8 923
Белица	8 388
Струмяни	2 814
Кресна	2 814
Хаджидимово	2 814
Общо за област Благоевград	**286 333**

Към 07.09.2021 г. населението на област Благоевград е 292 227 души, а към 31.12.2024 г. - 286 333 души, което показва намаление с 5 894 души за период от три години. За същия период община Благоевград отбелязва увеличение на населението - от 69 078 (2021 г.) на 69 265 (2024 г.), т.е. ръст от 187 души.

Възрастова структура на населението в община Благоевград (31.12.2024 г.):

Категория	**Население**	**Дял**
Под трудоспособна възраст	10 766	15,54%
В трудоспособна възраст	41 749	60,27%
Над трудоспособна възраст	16 750	24,18%
Общо	69 265	100%

Прогнози за населението на област Благоевград (по данни на НСИ):

Сценарий	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**
Запазване на тенденцията	283 168	273 908	264 310
Песимистичен вариант	282 989	273 265	262 870
Оптимистичен вариант	283 439	275 318	267 475

Дори при оптимистичен сценарий се очаква намаление на населението на областта с над 5% (5,63%) за следващите 10 години.

Коефициент на възрастова зависимост:

Територия	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**
Средно за България	37,67%	37,90%	39,07%
Област Благоевград	37,00%	41,97%	46,76%

Коефициентът на възрастова зависимост за областта се очаква да надхвърли 45% до 2035 г., а при песимистични прогнози - да се приближи до 50%. Това означава, че за всеки човек в пенсионна възраст ще има едва двама души в икономически активна възраст - с потенциално сериозни последици за кадровата обезпеченост във всички сектори на общинската икономика, включително в образованието.

1.2. Раждаемост и прогнози

Подобна прогноза се потвърждава и от преглед на данни за раждаемостта в община Благоевград и други подобни по размер, географско разположение и икономическо равнище общини в страната (добавен е Кюстендил като съседна община от интерес, поради наличието на значителен брой ученици, които пътуват до или живеят в Благоевград за придобиване на своето гимназиално образование).

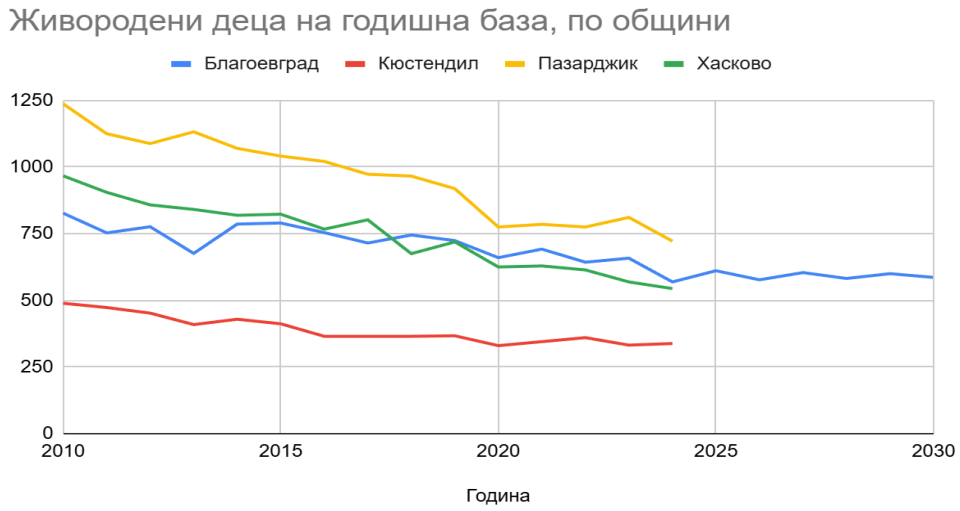

Във всички тези общини се наблюдава устойчиво намаляване на раждаемостта, като в Хасково и Пазарджик негативните трендове са по-силно изразени. Ако се разглежда единствено линеен тренд, може да се очаква средно намаляване с до 13 деца на средногодишна база. При използване на регресионен модел ARIMA (1,1,1) и отчитане на цикличността в раждаемостта в общината, прогнозата е по-благосклонна, като без рязко демографско сриване се очаква задържане на нива между 580 и 600 родени деца, през следващи 5 години. Въпреки това „задържане", подобни прогнозни стойности биха били най-ниските за общината в сравнение с последните 15 години (с изключение на 2024 г., когато раждаемостта е била 569 живородени деца).

На фона на общия демографски спад за областта, увеличението на населението в община Благоевград е индикатор за привлекателността на общината като административен, образователен и икономически център. В общината се наблюдава реална тенденция на заселване на семейства, които се преместват от други населени места или се завръщат от чужбина. Тази тенденция е от стратегическо значение за образователната система - тя означава, че Благоевград може да очаква относително стабилен брой деца и ученици в сравнение с останалите общини в областта. Същевременно общината не е изолирана от националните демографски процеси - намаляващата раждаемост (569 живородени деца през 2024 г.) ще се отрази върху броя на децата в предучилищна и училищна възраст, което налага стратегическо планиране на капацитета на образователните институции и ефективно управление на ресурсите.

1.3. Социално-икономически контекст

Основните сектори, определящи икономическия профил на общината, са: услуги (търговия, хотелиерство и ресторантьорство, ремонт на автомобили и мотоциклети, транспорт, складиране), индустрия (промишлено производство, строителство, преработваща промишленост) и аграрният сектор.

Средната брутна работна заплата в общината нараства за периода 2019-2024 г., като позицията на Благоевград спрямо останалите 27 областни общини в страната се подобрява значително - от 21 място през 2019 година, до 9 място през 2024:

2019			2020			2021			2022			2023			2024		
1	София	1753	1	София	1913	1	София	2144	1	София	2475	1	София	2855	1	София	3227
2	Разград	1204	2	Разград	1289	2	Варна	1443	2	Варна	1642	2	Варна	1908	2	Варна	2206
3	Варна	1194	3	Варна	1275	3	Разград	1438	3	Пловдив	1584	3	Пловдив	1805	3	Пловдив	2069
4	Бургас	1130	4	Бургас	1234	4	Пловдив	1405	4	Разград	1560	4	Разград	1747	4	Бургас	1994
5	Пловдив	1128	5	Пловдив	1232	5	Бургас	1360	5	Бургас	1482	5	Бургас	1724	5	Разград	1965
6	Шумен	1061	6	Габрово	1186	6	Шумен	1327	6	Шумен	1456	6	Шумен	1676	6	Шумен	1939
7	Русе	1038	7	Шумен	1170	7	Русе	1305	7	Русе	1451	7	Русе	1667	7	Русе	1923
8	Ямбол	1014	8	Велико Търново	1149	8	Велико Търново	1298	8	Ловеч	1418	8	Търговище	1629	8	Плевен	1916
9	Стара Загора	1010	9	Русе	1148	9	Ловеч	1277	9	Велико Търново	1410	9	Стара Загора	1628	**9**	**Благоевград**	**1914**
10	Търговище	1007	10	Търговище	1125	10	Търговище	1268	10	Плевен	1407	10	Плевен	1624	10	Велико Търново	1913
11	Велико Търново	1006	11	Монтана	1124	11	Стара Загора	1266	11	Стара Загора	1403	11	ВеликоТрново	1617	11	Ловеч	1899
12	Монтана	1004	12	Кърджали	1115	12	Монтана	1259	12	Търговище	1398	12	Ловеч	1607	12	Стара Загора	1898
13	Плевен	990	13	Стара Загора	1113	13	Кърджали	1257	13	Ямбол	1396	13	Монтана	1578	13	Монтана	1865
14	Ловеч	987	14	Ямбол	1105	14	Ямбол	1252	**14**	**Благоевград**	**1392**	**14**	**Благоевград**	**1575**	14	Търговище	1820
15	Габрово	987	15	Ловеч	1098	15	Плевен	1240	15	Монтана	1379	15	Перник	1560	15	Ямбол	1795
16	Кърджали	986	16	Плевен	1079	16	Габрово	1234	16	Перник	1354	16	Габрово	1558	16	Перник	1787
17	Смолян	972	17	Враца	1051	**17**	**Благоевград**	**1214**	17	Габрово	1346	17	Кърджали	1554	17	Габрово	1777
18	Перник	956	18	Сливен	1051	18	Смолян	1212	18	Кърджали	1340	18	Ямбол	1548	18	Сливен	1747
19	Сливен	940	19	Смолян	1045	19	Враца	1207	19	Силистра	1324	19	Сливен	1523	19	Кърджъли	1742
20	Пазарджик	931	**20**	**Благоевград**	**1044**	20	Сливен	1200	20	Смолян	1311	20	Пазарджик	1517	20	Силистра	1726
21	**Благоевград**	**930**	21	Силистра	1040	21	Силистра	1186	21	Враца	1306	21	Силистра	1489	21	Враца	1723
22	Силистра	930	22	Пазарджик	1035	22	Перник	1173	22	Пазарджик	1303	22	Смолян	1481	22	Добрич	1708
23	Враца	923	23	Добрич	1030	23	Пазарджик	1170	23	Сливен	1298	23	Добрич	1479	23	Пазарджик	1697
24	Добрич	922	24	Перник	1024	24	Добрич	1160	24	Добрич	1283	24	Враца	1473	24	Смолян	1676
25	Хасково	902	25	Хасково	1001	25	Хасково	1121	25	Видин	1225	25	Хасково	1411	25	Хасково	1633
26	Видин	868	26	Видин	948	26	Видин	1084	26	Хасково	1217	26	Видин	1366	26	Видин	1624
27	Кюстендил	845	27	Кюстендил	923	27	Кюстендил	1021	27	Кюстендил	1116	27	Кюстендил	1290	27	Кюстендил	1526

Разпределение на населението спрямо работна възраст в бр. хора към 31.12.2024г.[1]

Община Благоевград	**69 265**	Дял от населението
Под трудоспособна възраст	10 766	15.54%
В трудоспособна възраст	41 749	60.27%
Над трудоспособна възраст	16 750	24.18%

Заетост. Пазарът на труда в община Благоевград преминава през два значими шока в последното десетилетие - затварянето на Булгартабак АД през 2016 г. (най-голямото предприятие в общината) и пандемията от COVID-19 (2020 г.). Между 2014 и 2017 г. общината загубва 742 работни места вследствие на затварянето на Булгартабак АД, пандемията от 2020 г. нанася допълнителен удар - минус 915 работни места. Въпреки тях, общината демонстрира забележителна устойчивост и способност за възстановяване. Заетостта нараства четири поредни години и към 2024 г. достига 27 367 наети - едва 67 души под началните данни за сравнителния период от 2014 г. Този ръст свидетелства за диверсификация на местната икономика и за способността на икономиката в общината да генерира заетост дори след загубата на основен работодател. *По данни на НСИ:*

[1] По данни на НСИ

Година	Наети лица	Промяна	Контекст
2014	27 434		Начало на изследването
2015	26 976	−458 (−1,7%)	
2016	26 747	−229 (−0,8%)	Затваряне на Булгартабак АД
2017	26 692	−55 (−0,2%)	Най-ниски стойности
2018	26 827	+135 (+0,5%)	Начало на възстановяване
2019	26 606	−221 (−0,8%)	
2020	25 691	−915 (−3,4%)	COVID-19
2021	26 528	+837 (+3,3%)	Възстановяване
2022	26 700	+172 (+0,6%)	
2023	26 829	+129 (+0,5%)	
2024	27 367	+538 (+2,0%)	Близо до данните от 2014 г.

Безработица. Коефициентът на безработица в община Благоевград намалява устойчиво и към 2024 г. достига 4,3% - практически равен на средния за страната (4,2%) и значително по-нисък от този за областта (5,5%). Това поставя общината на 44-то място от 265 общини - в горните 17% с най-ниска безработица в България.

Година	Община Благоевград	Област Благоевград	Средно за България
2020	6,6%	10,1%	5,1%
2021	4,9%	8,9%	5,3%
2022	4,6%	7,9%	4,3%
2023	4,5%	6,1%	4,3%
2024	4,3%	5,5%	4,2%

Източник: Агенция по заетостта; НСИ

Нарастващата заетост и ниската безработица подобряват привлекателността на общината за млади семейства, увеличават потенциала за задържане на кадри и засилват търсенето на квалифицирана работна сила от бизнеса. Диверсификацията на икономиката след затварянето на Булгартабак АД прави пазара на труда по-устойчив, но и по-разнообразен по отношение на търсените специалности - което засилва значението на професионалното образование и кариерното ориентиране (Приоритет 4).

2. Образователна мрежа на община Благоевград (учебна година 2025/2026)

Образователната мрежа на община Благоевград включва 13 общински детски градини, подготвителна група към основно училище, 15 общински училища и 2 държавни училища. Към учебната 2025/2026 г. в системата се обучават и отглеждат общо 11 810 деца и ученици - 2 734 в предучилищно и 9 076 в училищно образование.

2.1. Предучилищно образование

В община Благоевград функционират 13 общински детски градини и подготвителна група/групи към IX ОУ „Пейо Яворов“, които обхващат общо 2 734 деца:

детска градина	**2025-2026**
ДГ № 1 „Ведрица“	210
ДГ № 2 „Света Богородица“	301
ДГ № 3 „Детелини“	189
ДГ № 4 „Роса“	211
ДГ № 6 „Щастливо детство“	226
ДГ № 8 „Вечерница“	236
ДГ № 10 „Мак“	167
ДГ № 11 „Здравец“	144
ДГ № 12 „Алени макове“	227
ДГ „Синчец“	171
ДГ „Усмивка“	180
ДГ „Първи юни“	218
ДГ „Детски свят“	223
IX ОУ „Пейо Яворов“-подг. групи	31
Общо	**2 734**

2.2. Училищно образование

В общината функционират 17 училища (15 общински и 2 държавни), обхващащи общо **9 076 ученици.**

Основни училища:

№	**Училище**	**Брой ученици**	**Собственост**
1	II ОУ „Димитър Благоев“	494	Общинско
2	III ОУ „Димитър Талев“	660	Общинско
3	IV ОУ „Димитър Дебелянов“	317	Общинско
4	IX ОУ „Пейо Яворов“	200	Общинско
5	XI ОУ „Христо Ботев“	473	Общинско
	Общо Основни Училища	**2 144**	

Средни училища

№	**Училище**	**Брой ученици**	**Собственост**
6	V СУ „Георги Измирлиев“	541	Общинско
7	СУ „Иван Вазов“	470	Общинско
8	СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“	455	Общинско
9	VII СУ „Кузман Шапкарев“	936	Общинско
10	VIII СУ „Арсени Костенцев“	665	Общинско
	Общо Средни Училища	**3 067**	

Профилирани гимназии:

№	Училище	Брой ученици	Собственост
11	ПМГ „Акад. Сергей Корольов“	838	Общинско
12	ЕГ „Акад. Людмил Стоянов“	775	Общинско
13	НХГ „Св. Св. Кирил и Методий“	658	Общинско
	Общо Профилирани гимназии	**2 271**	

Професионални гимназии

№	Училище	Брой ученици	Собственост
14	ПГИ „Иван Илиев“	524	Държавно
15	ПГСАГ „Васил Левски“	407	Държавно
16	ПГТЛП „Гоце Делчев“	340	Общинско
17	БПГ „Ичко Бойчев“	323	Общинско
	Общо Професионални Гимназии	**1 594**	

2.2.1. Коментар за статута на VIII СУ „Арсени Костенцев“ и СУ „Иван Вазов“

Две от училищата, регистрирани като средни училища - VIII СУ „Арсени Костенцев“ (665 ученици) и СУ „Иван Вазов“ (470 ученици) - фактически не осъществяват прием след VII клас няколко поредни години и функционират на практика като основни училища.

Въпросът дали статутът им следва да бъде променен няма еднозначен отговор. От една страна, административната яснота предполага статутът на институцията да отразява действителния обхват на образователната услуга. От друга - запазването на статута на средно училище дава на общината стратегически резерв и гъвкавост да разкрие бързо прием в гимназиален етап, ако демографската ситуация, нормативни промени или потребностите на пазара на труда го наложат.

Настоящата Стратегия предлага да бъде извършен целенасочен анализ на прогнозния брой завършващи VII клас, капацитета на съществуващите гимназии и потребностите на местния пазар на труда. На база на анализа ще бъде обсъдено предложение за бъдещия статут на двете училища - преобразуване в основни, разкриване на прием в конкретни профили или запазване на статута като стратегически резерв. До вземането на решение двете училища продължават да функционират в настоящия си статут.

3. Материална база и образователна инфраструктура

3.1. Детски градини - сграден фонд, филиали и тип помещения

№	Детска градина	Основна сграда	Филиали	Тип на филиалите
1	ДГ „Синчец“	ул. „Евтим Драганов“ 17	1	с. Зелен дол
2	ДГ „Детски свят“	ул. „Марица“ 6	1	с. Рилци
3	ДГ „Усмивка“	ул. „Освобождение“ 3	2	с. Покровник; с. Церово
4	ДГ „Първи юни“	жк Струмско, ул. „Я. Сандански“ 5	1	сграда на ДГ
5	ДГ № 1 „Ведрица“	ул. „Брегалница“ 2	1	Първи етаж на Колеж по туризъм
6	ДГ № 2 „Св. Богородица“	жк Еленово, ул. „Батак“ 1	2	жк Еленово, ул. „Явор“ 8; жк Еленово, бл. 107, вх. А - блок
7	ДГ № 3 „Детелини“	ул. „Хайдукови“ 64	2	В сградата на V СУ, с. Изгрев
8	ДГ № 4 „Роса“	ул. „М. Кърничева“ 39	1	ул. „Страцин“ 4 - блок
9	ДГ № 6 „Щастливо детство“	ул. „Свобода“ 8	2	В ЦСОП (бивше помощно училище; жк Ален мак, бл. 4, вх. Б - блок
10	ДГ № 8 „Вечерница“	ул. „Гр. Пърличев“ 15	0	-
11	ДГ № 10 „Мак“	ул. „Ст. Календерски“ 1	2	бул. „Св. Св. Кирил и Методий“ 18 - партер на сграда; в Детска ясла № 9 „Лебедче“
12	ДГ № 11 „Здравец“	ул. „Лале“ 1	1	жк Еленово, бл. 107, вх. Б - блок
13	ДГ № 12 „Алени макове“	ул. „Т. Александров“ 47	2	ул. „Крали Марко“ 6 - блок; ул. „Крали Марко“ 8 - блок

Мрежата от 13 детски градини включва общо 31 обекта - 13 основни сгради и 18 филиала, разпределени между града и селата. Инфраструктурната картина на детските градини разкрива няколко проблема:

Филиали в жилищни блокове (6 обекта). Това е най-критичната категория. Групите, разположени на етажи от жилищни блокове, разполагат с ограничени вътрешни пространства (стандартен апартамент, преустроен за група), с минимално дворно пространство, и често без подходящи условия за физическа активност на открито. Родителите идентифицират именно тези филиали като източник на най-сериозни оплаквания. Помещенията не са проектирани за целите на предучилищно образование и не могат да бъдат адаптирани до ниво, съответстващо на съвременните стандарти за среда за учене и игра. Стратегическата цел е поетапно извеждане на децата от блоковите филиали.

Селски филиали (5 обекта). Функционират при намаляващ брой деца и амортизиран сграден фонд, който изисква непропорционално високи разходи за поддръжка спрямо обслужваните деца. Същевременно те осигуряват достъп до предучилищно образование в населените места извън града, което е ключово за задържането на младите семейства. Необходим е баланс между ефективност и достъпност.

В сгради на други институции (7 обекта). Филиалите, разположени в сгради на други институции (Колеж по туризъм, V СУ „Георги Измирлиев“, XI училище „Христо Ботев“, ЦСОП, Детска ясла „Лебедче“, Общностен център, ж.к. Еленово, партер на сграда бул. Св. Св. Кирил и Методий), носят допълнителни рискове: зависимост от

институцията-домакин на сградата, ограничен контрол върху средата, дейностите и процесите, потенциални конфликти при ползване на общи пространства. ДГ „Първи юни“ се помещава в две съседни сгради, които са предназначени за детски градини.

ДГ № 8 „Вечерница“ е единствената детска градина без филиали - функционира изцяло в една самостоятелна сграда, което е оптималният модел.

3.2. Училища - сграден фонд, режим на обучение и капацитет

Анализът е базиран на данни от НЕИСПУО за учебната 2025-2026 г., информация от директори на училища, анкетните проучвания сред родители и ученици, фокус групите с лидерските екипи на училищата и наблюденията на учебни часове.

3.2.1. Обща картина на училищната инфраструктура

В община Благоевград функционират 17 училища, в които се обучават общо 9 076 ученици в 370 паралелки. Училищата разполагат с 375 класни стаи и 123 специализирани кабинета.

Училище	**Паралелки**	**Ученици**	**Класни стаи**	**Кабинети**	**СТЕМ**	**Физк. салон**	**Столова/зала храна**
Основни училища							
II ОУ „Д. Благоев“	21	494	21	5	да	да	да
III ОУ „Д. Талев“	28	660	28	3	3*	да	да
IV ОУ „Д. Дебелянов“	14	317	14	8	не	да	да
IX ОУ „П. Яворов“	9	200	16	7	1	да (2)	да
XI ОУ „Хр. Ботев“	21	473	21	5	3	да	да
Общо ОУ	***93***	***2 144***	***100***	***28***			***5 от 5***
Средни училища							
V СУ „Г. Измирлиев“	22	541	22	3	2*	да	да
СУ „Ив. Вазов“	21	470	21	17	не	да	не
СУИЧЕ „Кл. Охридски“	19	455	19	6	не	не	не
VII СУ „К. Шапкарев“	40	936	40	4	6 (кл. стаи)	да	да
VIII СУ „А. Костенцев“	29	665	29	7	4	*	да
Общо СУ	***131***	***3 067***	***131***	***37***			***3 от 5***
Профилирани гимназии							
ЕГ „Акад. Л. Стоянов“	29	775	32	7	3*	да	не
ПМГ „Акад. С. Корольов“	32	838	32	12	3*	да	не
НХГ „Кирил и Методий“	25	658	21	10	6	да	не
Общо Профилирани	***86***	***2 271***	***85***	***29***			***0 от 3***
Професионални гимназии							
ПГТЛП „Гоце Делчев“	10	340	12	3	4	да	да
БПГ „Ичко Бойчев“	15	323	16	14	5*	да	не
ПГИ „Ив. Илиев“	20	524	16	8	4*	да	не
ПГСАГ „В. Левски“	15	407	15	4	*	*	не
Общо Професионални	***60***	***1 594***	***59***	***29***			***1 от 4***

****в изпълнение***

3.2.2. Капацитет на класните стаи, режим на обучение и СТЕМ центрове

При 11 от 17 училища броят на класните стаи съответства точно на броя на паралелките, без свободен резерв. На места специализираните кабинети се използват като обикновени класни стаи.

От втория учебен срок на учебната 2025-2026 година, НХГ „Кирил и Методий“ премина към едносменен режим на кабинетна система (25 паралелки в 21 класни стаи и 10 кабинета), което е работещ модел, но не и оптимален за нуждите на учениците - специализираните кабинети функционират като учебни стаи, а не като пространства за профилирано обучение. Ръководството на III ОУ „Д. Талев“ и СУИЧЕ „Кл. Охридски“ също споделят за нужда от допълнителни помещения за ефективна организация на едносменен режим.

В общината се наблюдава активен процес на изграждане и обзавеждане на СТЕМ центрове - в значителна част от училищата те са в различна фаза на готовност. Същевременно данните показват, че в част от училищата, в които е завършено изграждането на центровете, СТЕМ кабинетите се използват като обикновени класни стаи поради недостиг на помещения, което лишава учениците от възможност за практическо и интерактивно обучение. Това се потвърждава и от проучванията, че СТЕМ кабинетите невинаги се използват достатъчно активно в учебния процес. Две училища - СУ „Ив. Вазов“ и СУИЧЕ „Кл. Охридски“ - все още нямат и не изграждат СТЕМ кабинети.

3.2.3. Споделена сграда на ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ и ПМГ „Акад. С. Корольов“

Двете най-големи профилирани гимназии (775 + 838 = 1 613 ученици) продължават да споделят една сграда. Дългогодишният проблем е адресиран чрез одобрения проект по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. за изграждане на нова образователна сграда и спортна зала на стойност 9 026 858 евро. (виж Дейност 1.2).

3.2.4. Липса на помещения за хранене

Това е най-масовият инфраструктурен дефицит - 8 от 17 училища (47%) споделят, че нямат столова или зала за хранене. Три от четирите професионални и всички профилирани гимназии не разполагат със зала за хранене. Помещения за хранене имат единствено основните училища (всичките 5) и три от петте средни училища. Проблемът е особено остър в контекста на многобройните оплаквания на родители и ученици относно хигиената и качеството на храната.

3.2.5. Спортна инфраструктура

Към момента три училища нямат действащ физкултурен салон:

- СУИЧЕ „Кл. Охридски“ (455 ученици) - без спортна база
- ПГСАГ „В. Левски“ (407 ученици) - физкултурен салон в процес на изграждане
- В VIII СУ „А. Костенцев“ (665 ученици) физкултурният салон е в процес на изграждане.

3.2.6. Дворни пространства и площ

Площите на училищата варират драстично: от 771 кв. м. (СУИЧЕ „Кл. Охридски“) и 852 кв. м. (ПГСАГ „В. Левски“) до 10 251 кв. м. (VIII СУ „А. Костенцев“) и 6 359 кв. м. (XI ОУ „П. Яворов“). Училищата с най-малка площ при голям брой ученици имат ограничени възможности за спортни и извънкласни дейности на открито. Проблемът е адресиран с одобрения проект за обновяване на дворните пространства на 11 общински училища по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. (виж Дейност 1.3).

3.3. Реализирани и текущи инвестиции

През 2025-2026 година, в община Благоевград протича активно модернизиране на училищната инфраструктура чрез няколко мащабни проекта:

- II ОУ „Д. Благоев“ - завършен мащабен ремонт, включващ нови класни стаи, СТЕМ кабинети, библиотека, зала за спорт и зала за хранене - среда, осигуряваща условия за пълноценен и качествен едносменен режим;
- VIII СУ „А. Костенцев“ - изграждане на физкултурен салон;
- ПГСАГ „Васил Левски“ - изграждане на физкултурен салон;
- IV ОУ „Д. Дебелянов“ - ремонт за подобряване на енергийната ефективност;
- Проект по програма на МОН (2024–2027): Изграждане на нова сграда за детска градина (2 градински и 1 яслена група) в IV микрорайон.
- Концепция за интегрирани териториални инвестиции (ПРР 2021-2027):
    - Изграждане на нова детска градина/ясла в кв. „Бялата висота“ – II (м. „Мандаджи баир“);
    - Преустройство на „Център за работа с деца и семейства“ (ж.к. „Еленово“) в детска градина и/или ясла.
- Проект за нова образователна сграда и спортна зала – одобрено финансиране по ПРР 2021-2027 г. на стойност 9 026 858 евро за ЕГ „Акад. Л. Стоянов“/ПМГ“Акад. С. Корольов“ и обновяване на IX ОУ „П. Яворов“ (виж Дейност 1.2)
- Обновяване на училищни дворове и ремонт на МУЦТПО - проект по ПРР 2021-2027 г. на стойност 4 077 803 евро, обхващащ 11 училища (виж Дейност 1.3)

4. Качество на образованието

4.1. Методология на оценяване

Оценката на качеството на образованието в община Благоевград е извършена на база на резултатите от Националното външно оценяване (НВО) в IV, VII и X клас и Държавните зрелостни изпити (ДЗИ) по български език и литература (БЕЛ) за последните пет учебни години, анонимни анкетни проучвания сред родители на ученици (514 респонденти), родители на деца в предучилищна възраст (251 респонденти), ученици (80 респонденти) и директори, наблюдение и обсъждане на 13 учебни часа в 5 училища, както и фокус групи с учители, директори, родители и ученици.

В графиките и анализа по-долу данните на отделните училища са сравнявани както помежду си, така и със средното за общината, областта и страната.

Скалата за оценяване на НВО и ДЗИ е с максимален брой от 100 точки:

Оценка	**Точки**
Слаб (2)	до 29
Среден (3)	30 - 40,5
Добър (4)	41 - 62
Много добър (5)	62,5 - 83,5
Отличен (6)	84 - 100

4.2. Обща картина - община Благоевград в национален и регионален контекст

Община Благоевград се представя трайно над средното за област Благоевград и за страната - и в трите етапа на НВО (IV, VII и X клас) и на ДЗИ по БЕЛ. Тази позиция е устойчива през последните пет години и потвърждава общината като образователен лидер в Югозападна България.

Въпреки добрата средна стойност обаче, зад нея се крият значителни разлики между отделните училища - разлики, които се задълбочават с всеки следващ образователен етап.

4.3. Национално външно оценяване - НВО IV клас

В начален етап разликите между училищата са най-малки. Повечето училища постигат резултати, близки до или над средните за общината, областта и страната. Това свидетелства за относително равномерен достъп до качествено образование в различните квартали на града - потвърдено и от факта, че основният критерий за избор на училище в този етап е близостта до дома, а не престижът на институцията.

Резултатите в IV клас са значително по-високи от тези в VII клас - с до 20 точки разлика, което насочва вниманието към прехода от начален в прогимназиален етап като критичен момент за качеството на обучение. И при НВО Математика, и при НВО БЕЛ средните резултати за общината са по-високи от тези за страната и областта. С по-ниски от средните за страната и областта резултати остават IX ОУ „П. Яворов“ и СУИЧЕ „Кл. Охридски“, като при IX ОУ „П. Яворов“ през 2025 г. се наблюдава подобрение на резултатите и по двата предмета.

Учениците от 10 училища се явяват на НВО IV клас и резултатите в графиките са разделени на две групи условно за по-добра видимост:

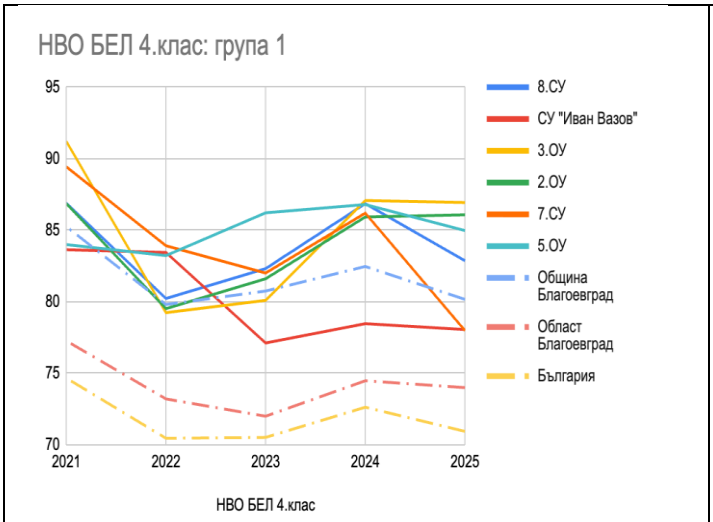

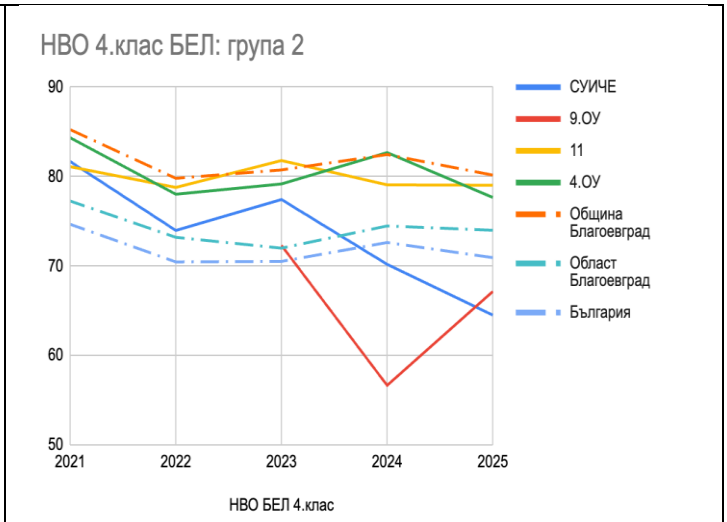

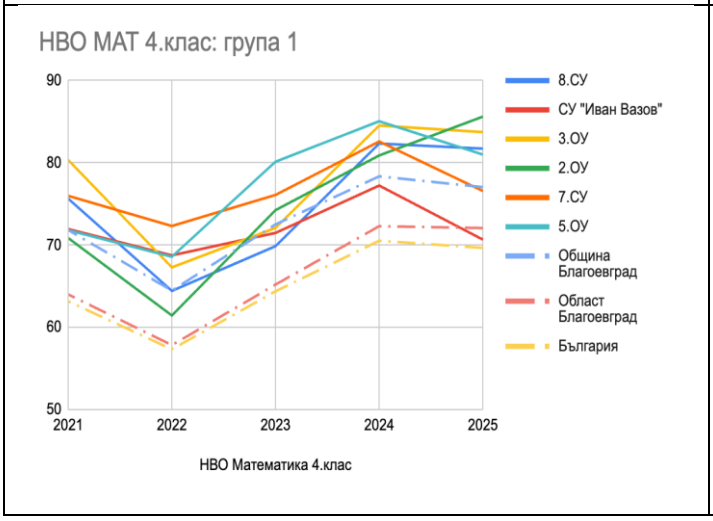

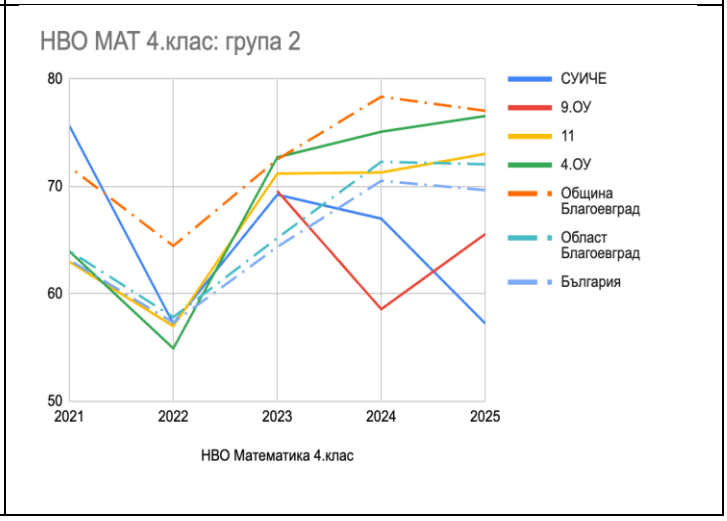

4.4. Национално външно оценяване - НВО VII клас

В община Благоевград има 11 училища, чиито ученици се явяват на изпити след VII клас. Тези училища са условно разделени в две групи за по-добра видимост на графиките.

Български език и литература

В резултатите на НВО БЕЛ в VII клас се виждат два крайни примера: ПМГ „Акад. С. Корольов“ постигат резултати близо до максималния резултат на изпита във всяка година, а IX ОУ „П. Яворов“ са с трайно значително по-ниски резултати от средните и за общината, и за областта, и за страната. Всички други училища с малки отклонения се движат около средните стойности за общината. Разликата между най-високия и най-ниския среден резултат в VII клас е над 60 точки - сериозна диспропорция, която изисква целенасочена намеса.

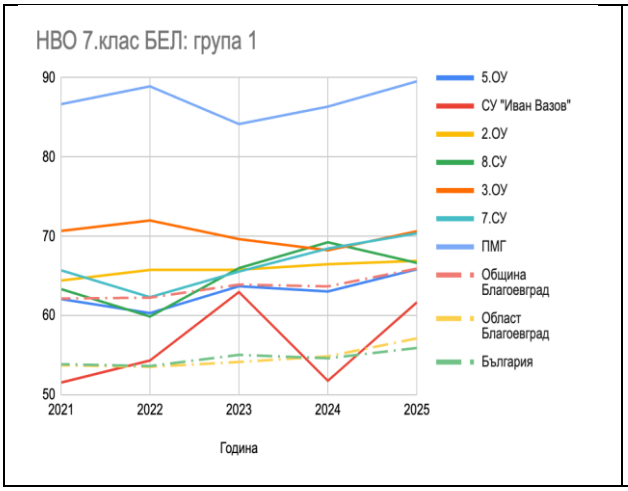

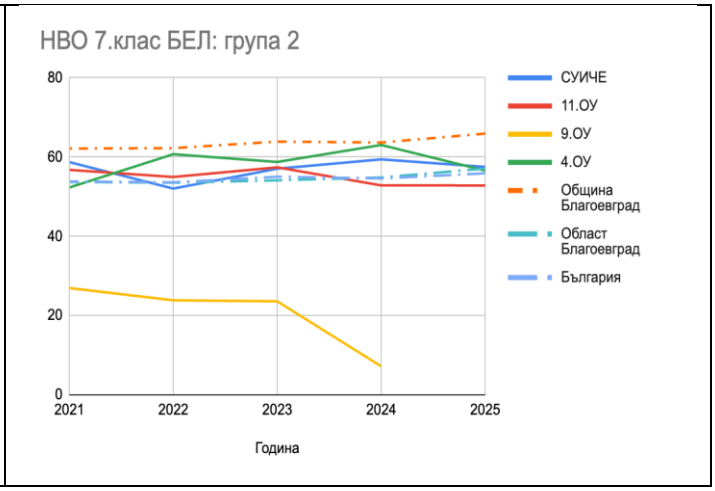

Математика

В резултатите на НВО Математика в VII клас се виждат същите два крайни примера: ПМГ „Акад. С. Корольов“ постигат резултати близо до максималния резултат на изпита във всяка година, а IX ОУ „П. Яворов“ са със значително по-ниски резултати от средните и за общината, и за областта, и за страната. Всички други училища с малки отклонения се движат около средните стойности за общината.

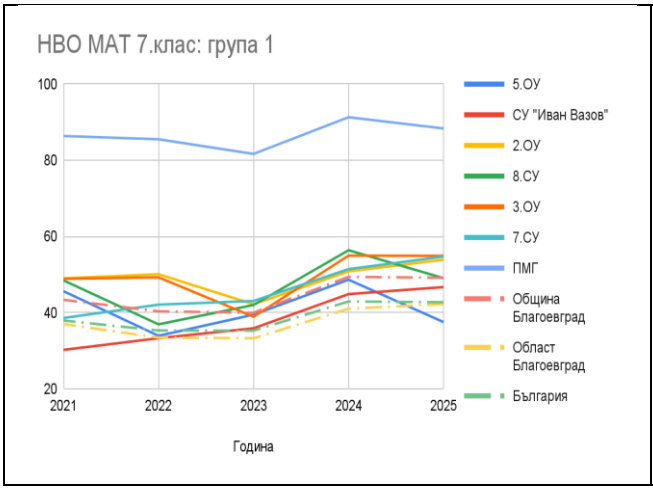

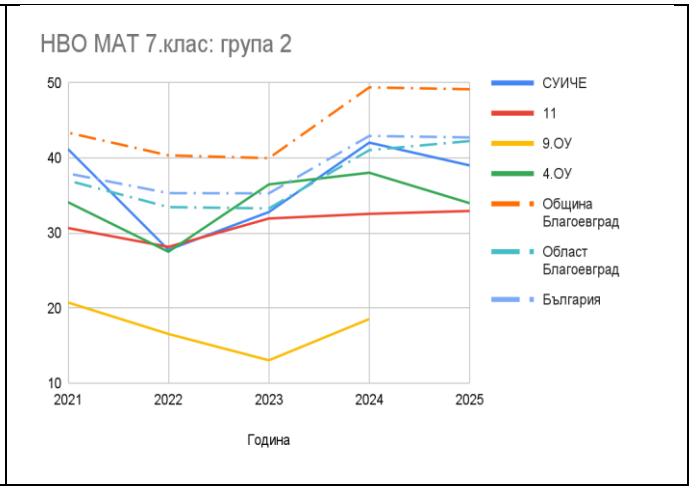

4.5. Гимназиален етап - Национално външно оценяване (НВО) в X клас

За по-добра сравнимост на резултатите гимназиите в общината са разделени на три групи: профилирани гимназии, професионални гимназии, средни училища.

Български език и литература

Резултатите в тази категория са много подобни на резултатите от ДЗИ БЕЛ - профилираните гимназии трайно показват високи резултати, като НХГ „Кирил и Методий“ се движи около средното за общината; професионалните гимназии с изключение на ПГИ „Ив. Илиев“ са под средните стойности дори за страната, като БПГ

„Ичко Бойчев“ е с най-ниски резултати. Средните училища също са трайно под средното за страната.

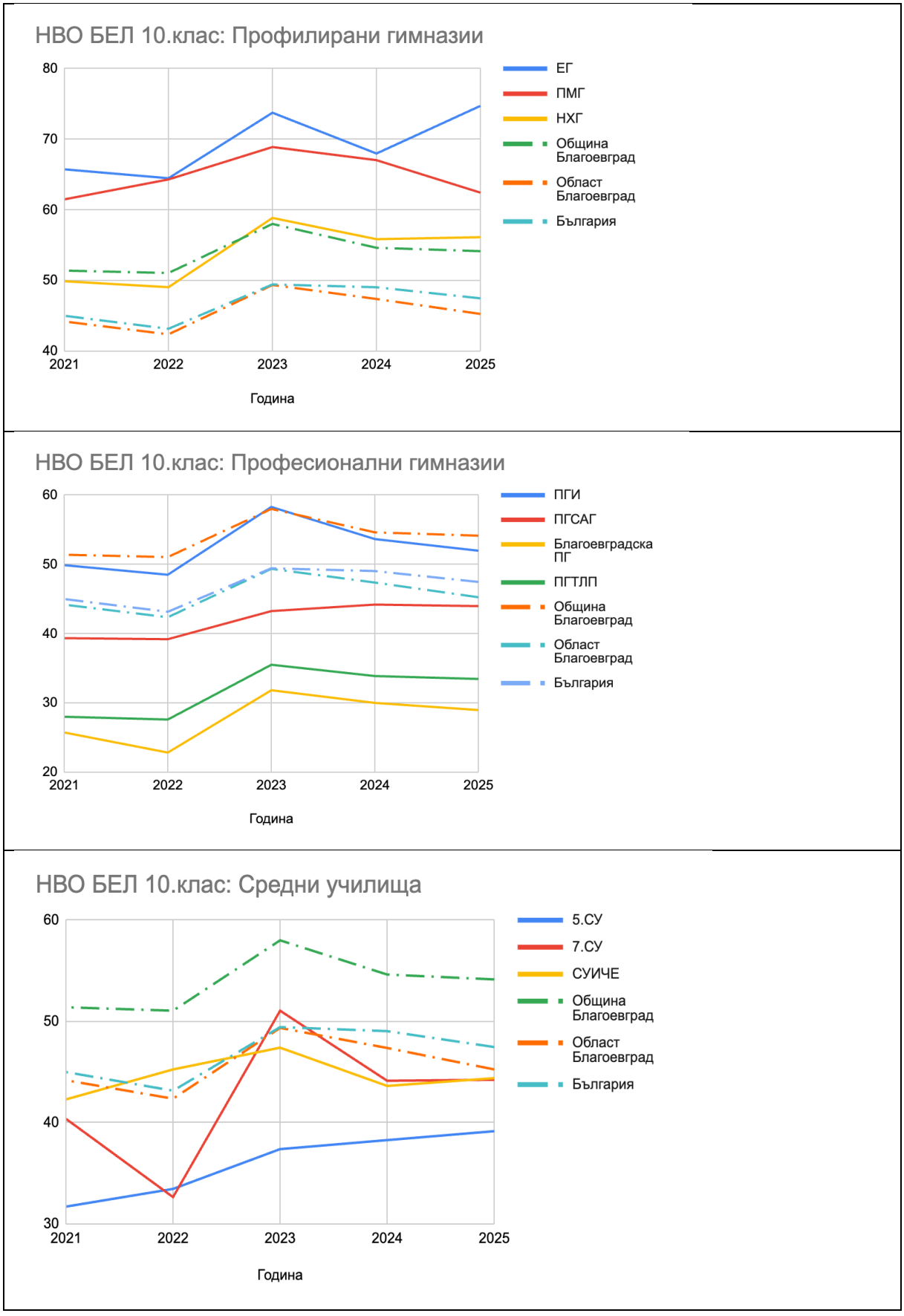

НВО Математика X клас

Резултатите на НВО Математика в X клас също следват гореописаните тенденции. Прави впечатление, че от профилираните гимназии НХГ „Кирил и Методий“ се представя на доста по-ниско ниво от ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ и ПМГ „Акад. С. Корольов“. При средните училища пък V СУ „Г. Измирлиев“ постига много добри резултати спрямо средните в последните две години.

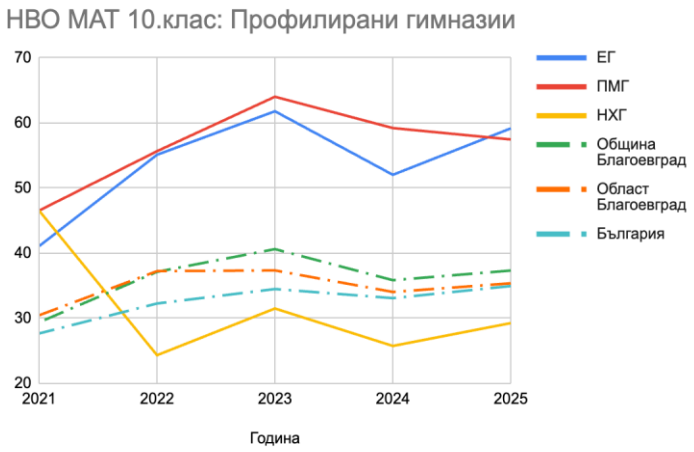

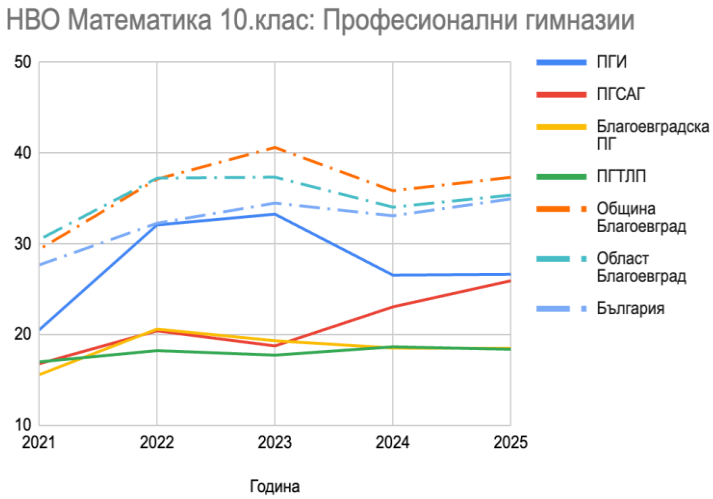

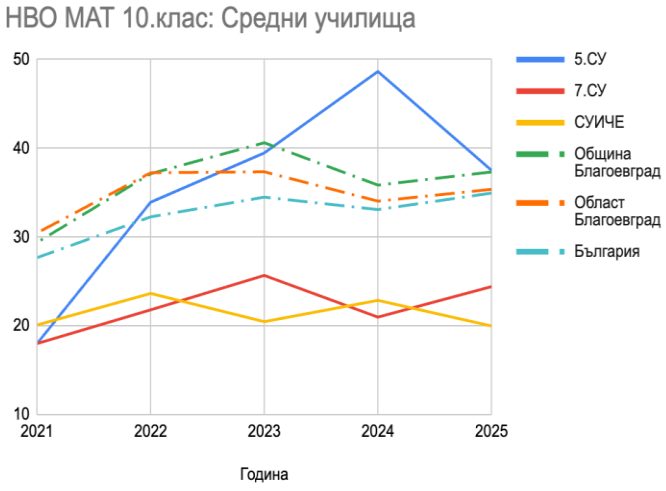

4.6. Държавен зрелостен изпит по български език и литература - ДЗИ по БЕЛ XII клас

Профилираните гимназии имат най-високото представяне на ДЗИ БЕЛ, като трайно се представят над средното за областта и страната. Две от тях са и трайно над средното за общината, а резултатите на НХГ „Кирил и Методий“ се движат около средното за общината.

При професионалните гимназии картината е по-различна. ПГИ „Ив. Илиев“ като резултати може да бъде причислена към групата на профилираните гимназии, докато останалите три трайно се представят под средното за страната. Резултатите на БПГ „Ичко Бойчев” са особено ниски - в две от последните пет години средният резултат на зрелостниците в гимназията е под среден 3.00, като има лека възходяща тенденция в последните две години.

Средните училища в общината също постигат по-ниски резултати на ДЗИ БЕЛ от средните за общината, областта и страната. Тенденцията и на трите е леко възходяща, като през 2025 година СУИЧЕ „Кл. Охридски“ се изкачва над средните стойности за област Благоевград и България.

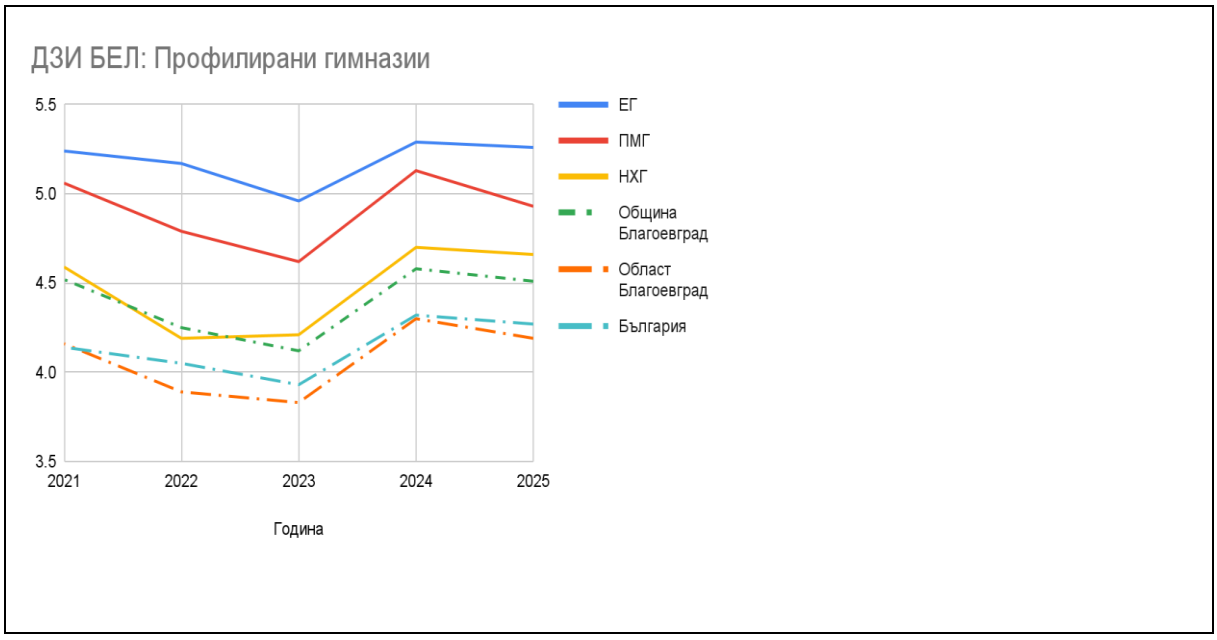

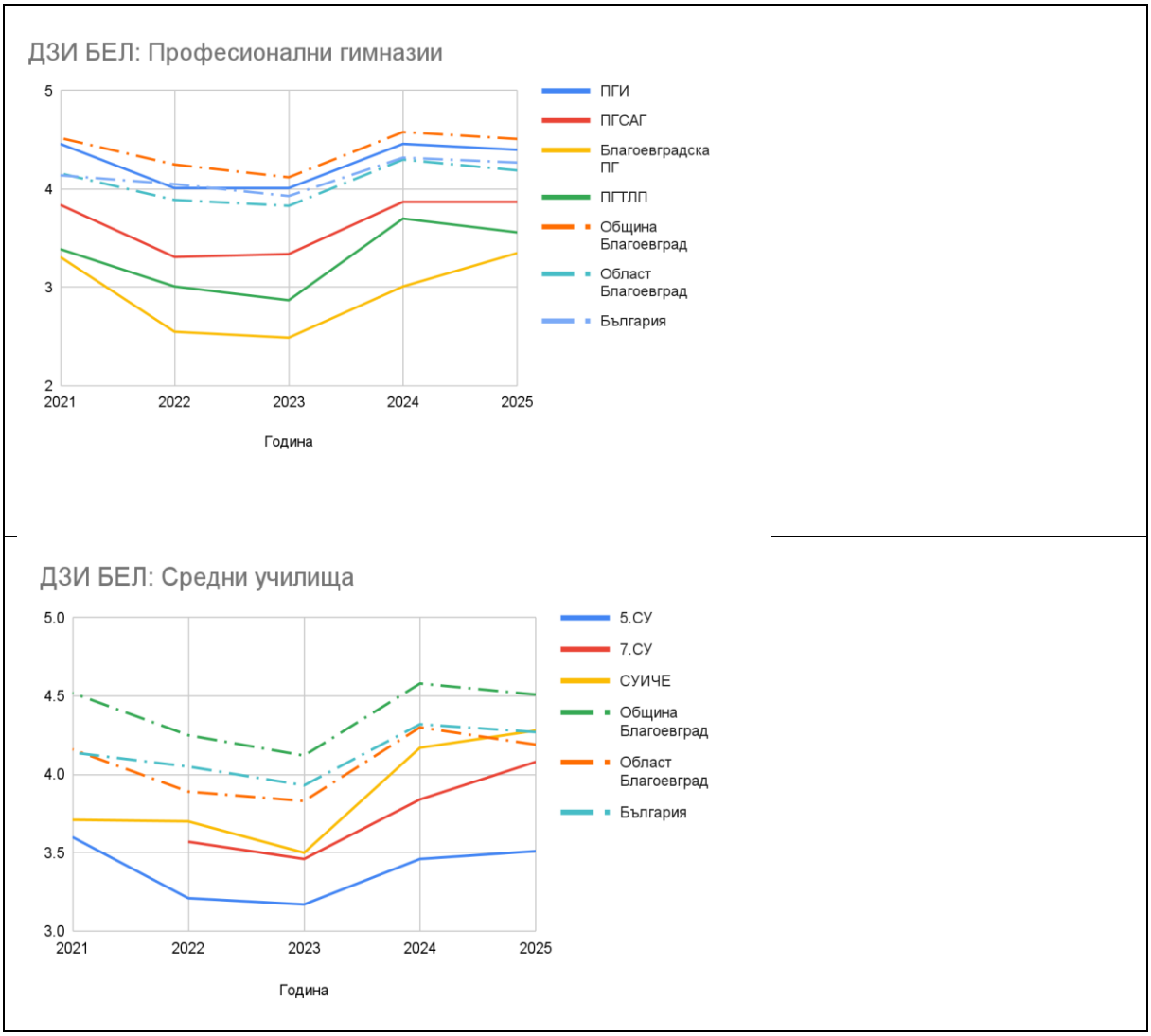

4.7. Критичен анализ: БПГ „Ичко Бойчев“

БПГ „Ичко Бойчев“ (323 ученици) - концентрира професионални специалности за лека и тежка промишленост. Резултатите от ДЗИ по БЕЛ са ниски - средната оценка е под Среден (3.00) в две от последните пет години, макар да се наблюдава лека тенденция на подобрение. За да се разберат причините за ниските резултати обаче, е необходимо да се погледне не само вътре в училището, а към механизма, който формира неговия ученически контингент.

Проблемът при приема. БПГ не привлича достатъчен брой ученици, мотивирани от интерес към предлаганите професии. В практиката училището приема голям брой ученици, които не са били приети в никое друго училище поради ниски резултати на НВО след VII клас. Изборът на БПГ често не е осъзнат професионален избор, а резултат от липсата на алтернатива. Това означава, че училището стартира всяка учебна година с ученици, които:

- имат значителни образователни пропуски, натрупани в предходните етапи;
- не са мотивирани за придобиване на конкретна професия;
- често идват с ниско самочувствие и усещане за неуспех.

Вторична сегрегация. Поради описания механизъм в БПГ се наблюдава процес на вторична сегрегация - концентрация на ученици от уязвими групи, с по-нисък социално-икономически статус и с по-слаба предходна подготовка. Тази концентрация не е резултат от целенасочена политика, а странична последица от начина на функциониране на приемния процес след VII клас. С времето този процес затвърждава стигмата около училището и допълнително затруднява привличането на мотивирани ученици и се създава порочен кръг.

Последици за качеството. На този фон ниските резултати от ДЗИ (средна оценка под Среден (3,00) в две от последните пет години) и от НВО в X клас не са изненада - те са предвидим резултат от входното ниво на учениците, а не непременно индикатор за качеството на преподаване в самото училище. Допълнително:

Очаквания от бизнеса. Именно БПГ „Ичко Бойчев“ е училището, от което местните предприятия в индустриалния сектор очакват подготвени кадри - оператори на машини, ел техници, специалисти по поддръжка, логистика и др. Несъответствието между очакванията на работодателите и реалната подготовка на завършващите е директна последица от описания системен проблем. Бизнесът не получава кадрите, от които се нуждае, не защото специалностите са грешни, а защото учениците, които ги изучават, са попаднали там без мотивация и с натрупани образователни дефицити.

Извод. Проблемът на БПГ „Ичко Бойчев“ не може да бъде решен единствено с мерки на ниво училище. Той изисква системна намеса на няколко нива:

- На входа - целенасочена стратегия за популяризиране на професионалното образование (Приоритет 4), която да промени нагласите на учениците и родителите преди момента на избор. Да се осигури информация за учениците да познават и уважават професионалните гимназии, да разбират какви възможности предлагат и да правят информиран избор. Ако значителен дял от учениците започнат да избират БПГ осъзнато, проблемът с вторичната сегрегация ще се адресира по естествен път.
- В процеса - допълнителна подкрепа за преодоляване на натрупаните образователни пропуски (допълнителни часове, менторство, индивидуални образователни планове), обучение на учителите за работа с демотивирани ученици и ученици с различни потребности (Приоритет 2);
- На изхода - укрепване на партньорството с бизнеса (Приоритет 4), за да се осигури реална практическа подготовка, менторство в работна среда и мотивация за завършване на квалификационния път;

4.8. Ключовият преход: от начален към прогимназиален етап

Един от най-тревожните сигнали от анализа е рязкото влошаване на резултатите при прехода от IV към VII клас - с до 20 точки. Това се потвърждава и от качествените данни:

- Родителите отчитат намалена мотивация на учениците още от V клас и регрес в уменията за самостоятелно учене;

- Наблюдава се коренна промяна в използваните методи при преминаване в прогимназиален етап - силно редуциране на работата в екип, ученето през игра и преживяване;
- Отпадането на целодневната организация води до намалена ангажираност;
- Частните уроци се превръщат в масова алтернатива - „всички останали деца ходят на частни уроци в седми клас, някои още от пети“.

4.9. Обобщение на ключовите тенденции

На база анализа на резултатите от НВО и ДЗИ за последните пет години се открояват следните ключови тенденции:

1. Общинското представяне е трайно над средното за областта и страната - и в трите етапа на национално външно оценяване (IV, VII, X клас) и на ДЗИ в XII клас;
2. В начален етап (IV клас) разликите между училищата са най-малки, което свидетелства за относително равномерен достъп до качествено образование;
3. В прогимназиален етап (VII клас) се появяват два крайни полюса: ПМГ „Акад. С. Корольов“ с резултати, близки до максимума, и IX ОУ „П. Яворов“ със значително по-ниски резултати;
4. В гимназиален етап се наблюдава ясна тристепенна стратификация: профилирани гимназии → средни училища → професионални гимназии;
5. БПГ „Ичко Бойчев“ е с най-ниски резултати от всички училища в общината, като средната оценка на ДЗИ по БЕЛ е била под Среден (3,00) в две от последните пет години.
6. ПГИ „Иван Илиев“ е единственото професионално училище, чиито резултати са сравними с профилираните гимназии;
7. V СУ „Г. Измирлиев“ показва забележителен ръст на резултатите по математика в X клас в последните две години;
8. СУИЧЕ „Кл. Охридски“ показва лека, но устойчива тенденция на подобрение на ДЗИ по БЕЛ, като през 2025 г. надхвърля областната и националната средна стойност;
9. IX ОУ „П. Яворов“ бележи напредък на резултатите от НВО в IV клас през 2025 г., което е индикатор за положителна промяна.

5. Глас на общността - анкетни проучвания

С цел осигуряване на надеждна информационна основа и отчитане на гледните точки на всички заинтересовани страни, разработването на Стратегията беше подкрепено от обширна изследователска дейност, обхващаща следните методи и източници:

Анкетни проучвания

- Онлайн анонимно анкетно проучване сред родители/настойници на ученици - 514 респонденти;

- Онлайн анонимно анкетно проучване сред родители/настойници на деца в предучилищна възраст - 251 респонденти;
- Онлайн анонимно анкетно проучване сред ученици - 80 респонденти;

Качествени методи

- Фокус групи с лидерските екипи на училища - 3 фокус групи и 1 дълбочинно интервю;
- Фокус групи с лидерските екипи на детски градини - 2 фокус групи;
- Фокус група с родители на ученици;
- Фокус група с ученици от гимназиален етап;
- Интервюта с началника на РУО - Благоевград и отделни директори на училища;
- Наблюдение и обсъждане на 13 учебни часа в 5 училища.

Подробни данни от проучванията са представени в Приложение 3. По-долу са обобщени основните изводи, групирани по заинтересовани страни.

5.1. Удовлетвореност на родителите - детски градини

Анонимното онлайн проучване сред родители на деца в детски градини (251 респонденти) показва NPS от 41 - „добър“ резултат по международната скала (30-50). Преобладават доволни родители, които биха препоръчали детската градина, но има ясно очертани области за подобрение.

Родителите-промоутъри (оценка 9-10 от 10) високо оценяват квалификацията и отдадеността на педагогическия и помощен персонал, индивидуалния подход към всяко дете, топлата и приятелска атмосфера, разнообразните занимания и отличната подготовка за училище. Същевременно дори най-доволните родители посочват конкретни области за подобрение: по-гъвкав сутрешен прием (до 9:00 ч.), намаляване на сборните групи през лятото, ремонт на сградите и дворовете, повече занимания на открито и по-малко екранно време.

Критиците (детракторите) - сигнализират за системни проблеми в няколко ключови области:

- Комуникация и управление - липса на учтивост от директори, нежелание за диалог, ограничена и забавена информация за ежедневието на децата, липса на електронен дневник
- Организация на сборните групи - преждевременно стартиране (от юни), местене от филиали в централа без предупреждение, възрастови разлики 3-7 години в една група, прекалено голям брой деца
- Материална база - част от групите в жилищни блокове без площадка; родителите финансират ремонти и оборудване, което поражда усещане за несправедливост

- Ежедневие на децата - недостатъчно време на открито, ограничена свободна игра, задължителен обеден сън до 3 часа независимо от нуждите, екранно време, многократно надвишаващо препоръките на МОН

Над 60% от всички анкетирани родители извеждат като приоритетни на общинско ниво: дейности по интереси за деца и „Лятна грижа“, нови детски площадки и обезопасяване на съществуващите, както и общински програми за детско здраве и спорт.

Обобщената препоръка от анализа е за съгласуване и прилагане на единен стандарт за качество на ниво община по идентифицираните като важни теми: честота на комуникация, сутрешен прием, прилагани обучителни практики, включително баланс между игра, сън, учене и екранно време.

→ За пълни данни, процентни разпределения и директни цитати - вж. Приложение 3, т. 2

5.2. Удовлетвореност на родителите - училища

Анонимното онлайн проучване сред родители на ученици (514 респонденти) показва NPS от 39 - „добър“ резултат. Почти всички респонденти посочват конкретни аспекти от образователната среда и работата на училищата, които могат да се подобрят.

Родителите-промоутъри са най-доволни от: високия професионализъм и грижа на учителите, добрата материална база (в част от училищата - вкл. плувен басейн и спортни съоръжения), силната дисциплина и ясните правила, високите постижения на олимпиади, състезания и матури, както и от извънкласните дейности (клубове по интереси, проекти Еразъм, целодневна форма в начален етап). Като области за подобрение промоутърите извеждат: повече и по-разнообразни извънкласни дейности (спорт, изкуства, дискусионни клубове), по-активно използване на плувни басейни и спортни съоръжения, ремонт и модернизация на сградите и столовете, повече практическа работа и по-малко домашни, субсидиране на участия в състезания и преход към едносменен режим.

Критиците сигнализират за по-сериозни проблеми в няколко взаимосвързани области:

- Учители и преподаване - липса на мотивация за качествено преподаване, остарели методи, фаворизиране на деца на учители/служители, субективно отношение по социален статус, липса на внимание към деца със СОП
- Училищна среда - лошо състояние на базата (ронещи се стени, стари тоалетни, гризачи), неизползвани STEM кабинети, липса на спортни зали и безопасни дворове, недобра храна в столовете
- Управление - непрозрачност при решенията на директорите, липса на контрол върху дисциплината и училищния тормоз, слаба комуникация с родителите
- Социално-емоционална среда - тормоз между деца, често неглижиран; липса на работа на емоционално ниво; чувство за дискриминация

Обобщението на четирите основни стълба, върху които родителите настояват да се работи, е: качествено преподаване, модерна инфраструктура, прозрачност в управлението и позитивна училищна среда. Докато промоутърите се фокусират повече върху дисциплина и материална база, детракторите акцентират върху подобряване на образователния процес, модерни методи на преподаване, по-добра работа с деца със СОП и подобрена комуникация с родителите.

→ За пълни данни, процентни разпределения и директни цитати - вж. Приложение 3, т. 3

5.3. Гласът на учениците

Анкетното проучване сред ученици (80 респонденти, предимно VIII-XII клас) и фокус група с ученици от гимназиален етап разкриват следната картина:

Избор на училище и удовлетвореност

Качеството на образованието е водещият фактор при избора на училище - посочен от 66% от учениците, следван от наличието на желан профил/специалност (43,75%) и близостта до дома (32,50%). 53,09% от учениците са напълно удовлетворени от училището си, 29,63% са по-скоро удовлетворени, а 13,58% не са сигурни. Като основни плюсове учениците извеждат реновираните класни стаи, подкрепящите и вдъхновяващи учители и перспективите, които дава специалността. Основните минуси са: материалната база (липса на климатици, състояние на тоалетните), неприемливо отношение на част от учителите, неравнопоставеност в оценяването и усещане, че мнението на учениците не се взема предвид.

Безопасност, подкрепа и желани подобрения

72,84% от учениците се чувстват в безопасност в училище, а 51,85% - подкрепени от учителите (39,51% - „в повечето случаи“). Като най-желани подобрения учениците извеждат: модерни методи на преподаване (63,75%), достъп до здравословна храна (48,75%), по-добра материална база (38,75%), повече извънкласни дейности (35%), повече съоръжения и възможности за спорт (33,75%) и кариерно ориентиране (28,75%). 10% искат достъп до психолог/педагогически съветник.

Кариерно ориентиране и планове след гимназия

Сред учениците в X-XII клас 35,29% все още не са решили какво ще правят след завършване - толкова, колкото и тези, планиращи университет в друг град (35,29%). 17,65% планират университет в чужбина, а само 11,76% - в Благоевград. Високият дял на неопределилите се подчертава необходимостта от системно кариерно ориентиране в по-ранен етап.

Свободно време

25,15% от учениците прекарват свободното си време предимно вкъщи, 23,31% - на кафе, кино или МОЛ с приятели. Само 12,88% посещават паркове и спортни игрища, 11,04% - библиотеки и центрове за работа с деца, а едва 6,13% ползват училищни дворове и площадки. Тези данни подчертават нуждата от достъпни пространства и организирани дейности за свободното време.

Фокус група - допълнителна конкретика

Фокус групата с ученици от гимназиален етап потвърждава и допълва данните от анкетата. Учениците ценят младежката среда на Благоевград и възможностите за активизъм (Младежки център, Консултативен съвет), но идентифицират конкретни слабости:

- В преподаването - негативно отношение при грешки, липса на практически елемент, субективно оценяване
- В участието на учениците - нужда от реално функциониращи ученически съвети/парламенти
- В училищната среда - ниско качество и висока цена на униформите, лоша материална база в ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ и ПМГ „Акад. С. Корольов“
- В градската среда - нужда от функциониращ градски басейн на достъпни цени и нови пространства за свободно време: „Има само кино и заведения“

→ За пълни данни, процентни разпределения и директни цитати - вж. Приложение 3, т. 4

6. Наблюдения на учебни часове

В рамките на подготовката на стратегията бяха наблюдавани и обсъдени 13 учебни часа в 5 училища. Наблюденията разкриват смесена картина - от една страна, модернизирана инфраструктура, ангажирани учители и положителна атмосфера, а от друга - липса на системност в педагогическите практики и значителни различия в качеството на преподаване дори в рамките на едно и също училище.

Силни страни и добри практики

Посетените училища се отличават с видима грижа за материалната база - обновени сгради, поддържани коридори и дворове, класни стаи, оборудвани с модерна техника. Атмосферата е преобладаващо позитивна, с добри отношения между ученици и учители. В отделни часове се наблюдават впечатляващи практики: учителка по математика в 10. клас въвлича целия клас, включително ученик със СОП, чрез нагледни материали; в 6. клас е проведен интердисциплинарен урок по история и английски с пиеска и екипна работа; учител в начален етап споделя опит с обучение в природата и

ангажиране на бивши ученици. Директорите демонстрират активна роля - проследяват учебния процес, познават работата на учителите и са отворени към нови идеи.

Области за подобрение

Въпреки добрите практики, немалко от наблюдаваните уроци показват системни пропуски в педагогическите подходи:

- Целеполагане - често липсват ясни цели и конкретни задачи за учениците; проверка на разбирането почти не се извършва
- Ангажираност - преобладава пасивно слушане или репродуктивни дейности на ниско ниво по таксономията на Блум; над половината ученици остават без подкрепа или без конкретна роля в часа
- Атмосфера в класната стая - нерядко се наблюдават силен контрол и вербална агресия, с акцент върху дисциплината вместо върху ученето

Наблюденията извеждат препоръки за: усвояване на базови педагогически похвати (формулиране на цели, инструкции, структуриране на задачи); по-широко използване на групова и проектна работа; повече подкрепа за социално-емоционално учене; споделяне на добри практики между учители чрез посещения на часове и менторски модели. Общината може да изиграе роля както чрез подкрепа за квалификацията на учителите, така и чрез популяризиране на добрите примери.

→ За пълни данни, процентни разпределения и директни цитати - вж. Приложение 3, т. 5

7. Човешки ресурси в образованието

Анализът в този раздел е базиран на данни от проведените през декември 2025 г. проучвания: фокус групи с лидерските екипи на училища и детски градини, интервю с началника на РУО - Благоевград, анкетни проучвания сред родители и ученици, наблюдения на учебни часове. Количественият анализ на кадровата обезпеченост е изготвен на база данни от Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) за учебната 2025-2026 г. Подробните данни от проучванията са представени в Приложение 3.

7.1. Кадрова обезпеченост - детски градини

В детските градини в община Благоевград работят общо 270 педагогически и 261 непедагогически специалисти, обслужващи 2 734 деца в 14 институции (13 детски градини и предучилищните групи на IX ОУ „Пейо Яворов“). Средното съотношение е 10 деца на един педагогически специалист, което е благоприятен показател и отразява добра кадрова осигуреност с основен педагогически персонал.

По отношение на специалистите за подкрепа на личностното развитие картината е значително по-нееднородна. Общо в предучилищното образование са ангажирани 32 специалисти - 15 логопеди, 8 психолози и 9 ресурсни учители. Всички самостоятелни детски градини разполагат с поне един логопед, което осигурява базово покритие за ранна логопедична подкрепа. Изключение прави IX ОУ „Пейо Яворов“, в което функционира подготвителна група с 31 деца, но няма логопед. Училището разполага с 2 психолози и 2 ресурсни учители, които обслужват цялото училище (200 ученици от първи до седми клас и 31 деца в подготвителни групи).

Същевременно 6 от 14 институции (ДГ №1 „Ведрица“, ДГ №4 „Роса“, ДГ №6 „Щастливо детство“, ДГ №8 „Вечерница“, ДГ №10 „Мак“ и ДГ „Детски свят“) нямат нито психолог, нито ресурсен учител и разполагат само с един специалист - логопед. Това ограничава възможностите за ранно идентифициране на деца с потребности от допълнителна подкрепа и за осигуряване на навременна психологическа помощ. Най-добре обезпечени са ДГ №11 „Здравец“, ДГ „Синчец“ и ДГ „Първи юни“ - с по 3-4 специалисти от различни профили.

7.2. Кадрова обезпеченост - училища

В училищата на територията на община Благоевград работят общо 856 педагогически специалисти, обслужващи 9 076 ученици. Средното съотношение варира между 9,7 (основни училища) и 11,4 (профилирани гимназии) ученици на един педагогически специалист, което потвърждава добрата обща осигуреност с основен педагогически персонал. Средната възраст на педагогическите специалисти е под средната за страната, а в училищата нерядко за една позиция кандидатстват над 40 души.

Осигурени са различни форми на взаимодействие с Педагогическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за привличане на млади специалисти, включително наличие на базови детски градини и базови училища, което създава пряк канал за практическа подготовка и подбор на кадри.

По отношение на специалистите за подкрепа на личностното развитие се наблюдават значителни диспропорции между отделните видове училища:

Основните училища разполагат с общо 19 специалисти за 2 144 ученици. Покритието с психолог или педагогически съветник е 100%, с логопед - 80%, с ресурсен учител - 80%. Същевременно разликите между отделните училища са драстични - от 1 специалист на 50 ученици в IX ОУ „П. Яворов“ до 1 специалист на 330 ученици в III ОУ „Д. Талев“, което е най-критичното съотношение сред всички основни училища.

Средните училища показват най-балансираната картина - 20 специалисти за 3 067 ученици, със 100% покритие по всички видове подкрепящи специалисти (психолог или педагогически съветник, логопед, ресурсен учител). Въпреки това натоварването варира значително - от 1 специалист на 114 ученици в СУИЧЕ „Кл. Охридски“ до 1 на 234 ученици в VII СУ „К. Шапкарев“.

Профилираните гимназии представляват зоната с най-остър дефицит. Всяка от трите гимназии (ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ , ПМГ „Акад. С. Корольов“, НХГ „Кирил и

Методий“) разполага с по 1 специалист (психолог или педагогически съветник) за между 658 и 838 ученици. Нито една профилирана гимназия няма логопед или ресурсен учител. Общо 2 271 ученици се обслужват от само 3 специалисти - съотношение 1 на 757.

Професионалните гимназии показват аналогична картина - всяка разполага с по 1 специалист за 323-524 ученици, без наличие на повече от един вид подкрепящ специалист в нито едно училище.

Дефицитът на подкрепящи специалисти в гимназиалния етап заслужава особено внимание, предвид характерните за юношеската възраст предизвикателства - психично здраве, изграждане на идентичност, кариерно ориентиране и превенция на рисково поведение.

7.3. Ключови предизвикателства пред човешките ресурси

Наред с количествената осигуреност, анализът идентифицира няколко качествени предизвикателства, които са разгледани подробно в други раздели на настоящата Стратегия и са отразени в SWOT анализа (Приложение 4):

- **Навлизане в професията.** Във фокус групите с лидерските екипи на училища и детски градини се отчитат случаи на новоназначени кадри без педагогически опит, които напускат в рамките на първите две учебни години. Особено уязвими са завършилите единствено магистратура по училищна/предучилищна педагогика, без друга специалност или практически стаж.
- **Качество на преподаването.** Наблюденията на учебни часове и анкетите с родители и ученици разкриват значителни различия в качеството между отделни учители - дори в рамките на едно училище - както и рязка промяна в методите при прехода от начален към прогимназиален етап.
- **Кариерно ориентиране.** Кариерното ориентиране е оценено като неработещо от директори, учители и ученици. 35% от анкетираните ученици в X–XII клас не са решили какво ще правят след завършване.
- **Професионално образование и дуално обучение.** Директорите на професионалните гимназии определят дуалното обучение като трудно за организиране (ограничен брой подходящи работодатели) и непопулярно сред родители и ученици.

8. SWOT анализ (резюме)

Пълният SWOT анализ с детайлни описания е представен в Приложение 4. По-долу е синтезирано резюме, групирано по тематични области.

8.1. Силни страни

- **Човешки ресурси и квалификация.** Образователната система в община Благоевград е добре обезпечена с квалифицирани педагогически кадри, със средна възраст под средната за страната. Изградените партньорства с Педагогическия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“ осигуряват устойчив приток на млади специалисти. (S1)

- **Обхват и достъп.** Отчита се добър обхват на децата и учениците в задължителна възраст, като отпадането от образованието не представлява сериозен проблем на общинско ниво. Изборът на училище в начален и прогимназиален етап се определя предимно от близостта до дома, което свидетелства за относително равномерно разпределен достъп до качествено образование в различните квартали на града. (S4, S13)
- **Качество на образованието.** Средните резултати на НВО и ДЗИ са над средните за областта и страната. Четири училища имат статут на иновативни. Широко е включването на ученици в извънкласни дейности, проекти и национални/европейски програми. (S10, S11, S12)
- **Управление и финансиране**. Преминаването на детските градини към делегирани бюджети е оценено положително от ръководствата им, с очакване за средносрочни подобрения на материалната база. Общината провежда периодични срещи с ръководствата на детските градини и подпомага провеждането на обществени поръчки. (S2, S3, S7)
- **Взаимодействие с общността**. Налице са утвърдени формати за популяризиране на образованието - „Панорама на училищата“, „Панаир на учебно-тренировъчните фирми“ и др. Родителите дават висока средна удовлетвореност от образователните услуги и оценяват психоклимата в повечето училища като добър. (S6, S8, S15, S16)
- **Социално-икономически контекст**. Общината се отличава с положителна динамика на пазара на труда - рекордни 27 367 наети лица (2024 г.), безработица от 4,3% и средна работна заплата, достигнала 9-та позиция сред 27-те областни центрове. (S17)

8.2. Слабости

- **Материална база и инфраструктура**. Съществува значително разнообразие в състоянието на сградния фонд. Част от детските градини функционират в блокови филиали с недостатъчни пространства за игра. Родителите посочват остарели учебни стаи, липса на климатизация, амортизирани санитарни възли и недостатъчни пространства за спорт и почивка. Опазването на училищните дворове извън учебно време остава нерешен проблем. (W1, W6, W15, W19)
- **Качество на преподаването и преходи между етапите**. Наблюденията на часове показват неравномерно качество на преподаването. Преходът от начален към прогимназиален етап е съпроводен с рязка промяна в методите - редуциране на работата в екип и ученето чрез преживяване, което води до спад в мотивацията на учениците от V клас. Частните уроци се явяват масова алтернатива, а уменията за самостоятелно учене не се развиват достатъчно. (W3, W5, W17, W21)
- **Професионално образование и кариерно ориентиране**. Приемният механизъм след VII клас създава условия за вторична сегрегация - към професионалните гимназии (особено БПГ „Ичко Бойчев“) се насочват предимно ученици, неприети в предпочитаните от тях училища. Дуалното образование е недостатъчно развито, а кариерното ориентиране е оценено като неработещо. (W12, W13, W14, W18, W25)
- **Приобщаване и работа с уязвими групи**. Налице е изцяло сегрегирана детска градина със 100% деца от уязвими групи. В почти всички учебни заведения се наблюдават недиагностицирани деца със СОП или родители, отказващи посещение на РЦПППО. (W9, W20)

- **Комуникация и управление**. Регистрирани са случаи на бавна или липсваща комуникация между общинската администрация и образователните институции при инфраструктурни проекти, проблеми с безопасността и обществени поръчки. Комуникацията между родители и педагози е оценена като неефективна от двете страни. Системата за електронен прием и свързаната Наредба имат идентифицирани слабости. (W7, W8, W16)
- **Други предизвикателства**. Неблагоприятни демографски тенденции - 569 живородени деца през 2024 г. (най-ниската стойност за 15 години). Лятната организация в детските градини среща критики както от педагози (липса на мотивиращо заплащане), така и от родители (продължителни сборни групи с широк възрастов диапазон). В гимназиален етап се наблюдават повече предизвикателства с посещаемостта. (W2, W10, W11)

8.3. Възможности

- Подобрени връзки и взаимодействие с РУО и неправителствени организации (O1)
- По-активна роля на Общината за насърчаване на стремежа към по-високи образователни резултати (O2)
- Допълнителни инвестиции на национално ниво за десегрегация, работа с уязвими групи и преодоляване на образователни неравенства (O3)
- Приемане и подкрепа за прилагане на Наредба за качеството на образованието (O4)
- Нарастващ приток на семейства от други населени места и от чужбина, генериращ устойчиво търсене на качествени образователни услуги (O5)
- Целенасочена стратегия за популяризиране на професионалното образование и промяна на обществените нагласи чрез ранно кариерно ориентиране и партньорство с бизнеса (O6)

8.4. Заплахи

- Продължаващо намаляване на децата в училищна и предучилищна възраст, с ускорени темпове в селата (T1)
- Проект за изменение и допълнение в ЗПУО, прехвърлящ отговорността за десегрегация върху общините (T2)
- Бъдещ недостиг на педагогически кадри по определени предмети и направления (T3)
- Липса на държавна политика за адресиране на демографските проблеми (T4)
- Нива на икономически растеж под средните за страната, въпреки положителната динамика на доходите (T5)

III. ВИЗИЯ, ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ

1. Визия

Община Благоевград - образователен център на Югозападна България, в който всяко дете и ученик има достъп до качествено образование, развива потенциала си и придобива знания, умения и компетентности за успешна лична и професионална реализация.

Образователните институции в общината към 2030 г. предлагат:

- модерна, безопасна и функционална образователна инфраструктура - среда, проектирана за учене, игра, творчество и отдих;
- мотивирани и подкрепени педагогически кадри - учители, които прилагат съвременни методи, развиват се непрекъснато и работят в професионална общност на доверие;
- силно професионално образование, свързано с икономиката на региона - реална връзка между образованието и пазара на труда чрез дуално обучение, менторство и кариерно ориентиране;
- работеща система за приобщаващо образование - навременна диагностика, адекватна подкрепа и пълноценно включване на всяко дете;
- активни партньорства между общината, образователните институции, университетите, бизнеса, родителите и гражданското общество - споделена отговорност за образователния резултат.

Децата и учениците към 2030 г. притежават знания, ключови компетентности и нагласи за учене през целия живот. Те са активни, отговорни и подготвени за динамична и конкурентна социална среда. Те познават възможностите за реализация в региона и са мотивирани да допринасят за неговото развитие.

Педагогическите специалисти към 2030 г. са компетентни, подкрепящи, отворени за иновации и с мисия за постоянно развитие. Те мотивират и вдъхновяват децата и учениците, работят за тяхното когнитивно, творческо, личностно и емоционално развитие, в партньорство с родителите и заинтересованите страни.

2. Водещи принципи - Всички политики, мерки и действия по настоящата Стратегия се ръководят от следните шест водещи принципа:

Принцип 1. Детето в центъра. Всички политики и мерки се оценяват през ефекта им върху развитието, благополучието и образователния напредък на децата и учениците. Решенията се вземат с оглед на най-добрия интерес на детето, а не на институционално или административно удобство.

Принцип 2. Равен достъп и приобщаване. Осигуряване на навременна и адекватна подкрепа за всички деца, без дискриминация и сегрегация. Всяко дете има право на качествено образование, независимо от етническия произход, социално-икономическото

положение, здравословното състояние или местоживеенето. Общината работи целенасочено за преодоляване на сегрегацията и за създаване на приобщаваща среда.

Принцип 3. Качество и устойчивост. Дългосрочно планиране и последователност вместо фрагментарни решения. Мерките се основават на данни и анализ, а не на моментни нужди. Качеството на образованието се измерва не само чрез резултати от изпити, но и чрез удовлетвореност на учениците, родителите и учителите, чрез развитие на ключови компетентности и чрез готовност за следващия етап от живота.

Принцип 4. Партньорство и споделена отговорност. Ясни роли и отговорности на всички участници в образователния процес - община, директори, учители, родители, ученици, университети, бизнес, НПО. Успехът е резултат от координирани усилия, а не от изолирани действия. Общината поема ролята на активен координатор и медиатор.

Принцип 5. Прозрачност и участие. Информираност, диалог и реално включване на общността. Решенията за образователната политика се вземат след консултация със заинтересованите страни. Резултатите от изпълнението на Стратегията се отчитат публично и са достъпни за всички граждани.

Принцип 6. Активно родителско партньорство. Образованието се развива като споделен процес между училище, семейство и общност, основан на взаимно доверие, ясни очаквания и подкрепа за родителите като ключов фактор за образователния успех и благополучието на учениците. Родителите не са „получатели на услуга“, а активни партньори, чието участие и обратна връзка са от решаващо значение.

3. Стратегически приоритети

Стратегията определя пет приоритета, произтичащи от анализа на средата и SWOT анализа.

1. Образователна инфраструктура
2. Подкрепа за развитието на човешките ресурси в образованието
3. Засилване на междуинституционалното партньорство и ролята на общината
4. Подкрепа за професионалното образование и кариерното ориентиране
5. Подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности, изявени дарби и социално-емоционални предизвикателства

Всеки приоритет е структуриран по следния модел:

Приоритет → Стратегическа цел → Дейности → Конкретни мерки → Очаквани резултати → Индикатори

Конкретните срокове, отговорни институции и източници на финансиране за всяка мярка са представени в Плана за действие 2026 (Приложение 1).

ПРИОРИТЕТ 1: ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Стратегическа цел: Осигуряване на безопасна, модерна и функционална образователна среда за всяко дете и ученик в община Благоевград, чрез планомерно обновяване на сградния фонд, поетапен преход към едносменен режим и извеждане на децата от детските градини от неподходящи помещения.

Обосновка: Анализът на образователната инфраструктура разкрива съществени различия в качеството на средата - от модерни, обновени сгради до филиали на детски градини в жилищни блокове. Ключовите предизвикателства включват:

- шест филиала на детски градини, функциониращи в жилищни блокове, с недостатъчни пространства за игра;
- споделена сграда на ПМГ „Акад. С. Корольов“ и ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ при 1 613 ученици;
- 47% от училищата без столова; брой класни стаи, съответстващ точно на броя паралелки, което препятства пълноценното използване на специализираните кабинети и СТЕМ центровете;
- амортизиран сграден фонд, липса на климатизация и незадоволително състояние на санитарните възли - сред най-често посочваните проблеми от родители, ученици и педагози.

Преходът към едносменен режим е предпоставка не само за подобряване на организацията, но и за пълноценно използване на съществуващата специализирана база за практическо и интерактивно обучение.

Дейност 1.1. Изготвяне на дългосрочен общински план за развитие на образователната инфраструктура

Мерки:

- Извършване на цялостен инфраструктурен одит на всички общински образователни институции (до края на 2026 г.), който да допълни наличните данни с оценка на техническото състояние на сградния фонд, дворовете, столовете, кухните и разливните, рисковите зони, енергийната ефективност и достъпността
- Изготвяне на Дългосрочен общински план за образователна инфраструктура (2028-2034) на база одита, с ясно приоритизирани инвестиции, разпределени по години и източници на финансиране. Планът се обвързва с новия програмен период на ЕС 2028-2034 г., за да осигури максимална готовност на общината за кандидатстване по европейски програми и фондове още от стартирането им.
- Подкрепа от страна на общината при изготвянето на план-проекти при ремонти за големи суми, с участието на квалифициран персонал за по-доброто описание на нуждите

Дейност 1.2. Изграждане на нова образователна сграда и спортна зала и обновяване на IX ОУ „Пейо Яворов“

Мерки:

- Провеждане на консултативен процес с ръководствата, педагогическите колективи и училищните настоятелства на ЕГ „Акад. Л. Стоянов“ и ПМГ „Акад. С. Корольов“ за обсъждане на варианти за разпределение на сградния фонд след изграждане на новата образователна сграда. Целта е постигане на информирано и споделено решение, което отчита интересите и на двете училища и осигурява най-добри условия за учениците.
- Изготвяне на план за организация на учебния процес за учениците от IX ОУ „Пейо Яворов“ през периода на ремонтните дейности, включващ осигуряване на временни помещения и минимизиране на прекъсванията в обучението
- Провеждане на процедури за избор на изпълнители, надзор и изпълнение на строително-монтажните дейности по новата образователна сграда, спортната зала и обновяването на IX ОУ „Пейо Яворов“
- Въвеждане в експлоатация, обзавеждане и оборудване на завършените обекти - до август 2028

Дейност 1.3. Обновяване на дворните пространства на общински училища и ремонт на сградата на МУЦТПО

Мерки:

- Избор на изпълнители и стартиране на дейностите по обновяване на дворните пространства на 11-те включени в проекта общински училища: II ОУ „Д. Благоев“, III ОУ „Д. Талев“, IV ОУ „Д. Дебелянов“, V СУ „Г. Измирлиев“, СУ „Ив. Вазов“, VII СУ „К. Шапкарев“, VIII СУ „А. Костенцев“, XI ОУ „Хр. Ботев“, СУИЧЕ „Кл. Охридски“, ЕГ „Акад. Л. Стоянов“/ ПМГ „Акад. С. Корольов“ и НХГ „Кирил и Методий“
- Озеленяване, изграждане на спортни площадки и монтаж на спортни съоръжения във всяко от включените училища
- Ремонт и обновяване на сградата на МУЦТПО и осигуряване на подходяща среда за преместване на школите от ЦЛТРДБ

Дейност 1.4. Преход към пълноценен едносменен режим на обучение

Мерки:

- Анализ на капацитета на всяко училище - брой класни стаи, специализирани кабинети и СТЕМ центрове, паралелки по класове (в рамките на инфраструктурния одит), с особен фокус върху това дали специализираните пространства се използват по предназначение или са заети като класни стаи
- Изготвяне на сценарий за осигуряване на качествено обучение в едносменен режим за всяко училище - необходими допълнителни помещения, варианти за разширение, преместване или ново строителство.

- Поетапно изпълнение, започвайки с училищата с най-голям дефицит на помещения - НХГ „Кирил и Методий“, СУИЧЕ „Кл. Охридски“ и III ОУ „Д. Талев“

Дейност 1.5. Поетапно извеждане на децата от филиали на детски градини в жилищни блокове и устойчивост на мрежата от филиали в селата

Тази дейност е насочена към решаване на най-острите инфраструктурни проблеми в предучилищното образование чрез оптимизация на мрежата и гарантиране на безопасна и съвременна среда.

Мерки:

- График за извеждане на децата от филиали в жилищни блокове: Изготвяне на план-график за поетапно закриване на 6-те филиала, разположени в жилищни блокове. Процесът ще бъде приоритизиран въз основа на спешност (техническо състояние на помещенията, брой деца, наличие на алтернативи)
- Осигуряване на капацитет: Разкриване на необходимия допълнителен капацитет за пренасочените деца чрез разширяване на основните сгради на съответните детски градини или настаняване в новоизградени помещения (съгласно инвестиционните проекти по Текущи инвестиции, 3.3 от част II Анализ на средата и изходно състояние).
- Анализ на селските филиали: Извършване на функционален анализ за устойчивостта на 5-те филиала в малките населени места (с. Зелен дол, с. Рилци, с. Покровник, с. Церово, с. Изгрев). *Водещ принцип:* Решенията за поддръжка и оптимизация ще се вземат при гарантиране на достъпа до предучилищно образование в населените места, докато е налице минималният необходим брой деца за функциониране на група.

Дейност 1.6. Приоритетно обновяване на критичната инфраструктура

Мерки:

- Приоритетно обновяване на санитарни възли в училища и детски градини - сред най-често посочваните от родители и ученици проблеми
- Осигуряване на климатизация - поетапно, с приоритет към сгради с най-голям дефицит
- Обновяване на дворове и спортни площадки в училищата, които не са обхванати от проекта по Дейност 1.3, включително осигуряване на безопасни площадки за игра в детските градини
- Завършване на спортните зали на ПГСАГ „В. Левски“ и VIII СУ „А. Костенцев“, чието строителство е в ход към датата на приемане на Стратегията
- Проучване на възможностите за осигуряване на спортна база за СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“ (455 ученици без собствена спортна зала)
- Подобряване на училищните столове - хигиена, качество на храна, капацитет

Дейност 1.7. Координация и приоритизация на финансирането

Мерки:

- Обединено планиране на инвестициите в образователна инфраструктура - координация между общинската капиталова програма, целевите средства от делегираните бюджети на училищата и детските градини и външното проектно финансиране. Инвестиционните приоритети се определят въз основа на установените потребности (вкл. инфраструктурния одит по Дейност 1.1).
- Годишен преглед на изразходването на целевите средства за материална база от делегираните бюджети - с оценка на съответствието между планираните и реализираните инвестиции и идентифицираните приоритетни нужди.
- Въвеждане на ясни правила за финансиране на ремонти и оборудване в детските градини - разграничаване на отговорностите между общината и родителите.
- Създаване на обща перална за детските градини - за ефективно използване на ресурсите. Възможност за създаване на общинско социално предприятие.

Дейност 1.8. Здравословно хранене в образователните институции

Мерки:

- Разработване на общински стандарт за хранене за ученици - за качество и разнообразие на менюто и хигиенни норми в столове, разливни и външни обекти. Стандартът се разработва в координация с директори, родители, РЗИ и специалисти по хранене
- Подобряване на условията в съществуващите училищни столове - хигиена, качество на храната, капацитет.
- Осигуряване на достъп до здравословно хранене за учениците в училищата без собствена столова - чрез организирано доставяне на храна, споделено ползване на столове с близки институции или обособяване на зони за хранене при бъдещи ремонти и преустройства.
- Периодичен мониторинг на качеството на храната и условията за хранене във всички училища - вкл. обратна връзка от родители и ученици.
- Създаване на обща кухня за детските градини - за по-добро качество на храната, намалени разходи и единен стандарт
- Анализ на финансовата достъпност на храненето - цени на обяда, наличие на субсидирано хранене, обхват на учениците, ползващи столовете

Дейност 1.9. Безопасност и достъпност

Мерки:

- Подобряване на опазването на училищни дворове и спортни площадки - видеонаблюдение, ограждане, координация с полиция и общински инспекторат

- Проучване на възможностите за контролиран достъп до обновените училищни дворове и спортни площадки извън учебно време - за организирани спортни, извънкласни и младежки дейности, в координация с Приоритет 3 (Дейност 3.5)
- Спазване на Закона за движение по пътищата в близост до училища и детски градини - зони с ограничена скорост, пешеходни пътеки, изкуствени неравности и специален достъп
- Осигуряване на достъпна среда за деца и ученици с увреждания - рампи, адаптирани санитарни възли, асансьори
- Осигуряване на условия за комфортен и безопасен превоз на всички пътуващи ученици
- Своевременна реакция при сигнали за опасни дървета и рискови зони

Индикатори и очаквани резултати към 2030 г. по Приоритет 1:

Дейност	**Индикатор**	**Базова стойност (2025/2026)**	**Целева стойност (2030)**
1.1	Извършен инфраструктурен одит	Данни от училищата	Завършен до края на 2026 г.
1.1	Приет дългосрочен план за образователна инфраструктура (2028–2034)	Няма	Приет от ОбС до края на 2027 г.
1.2	Изградена нова образователна сграда и спортна зала	В процес	Въведени в експлоатация до август 2028 г.
1.2	Обновено IX ОУ „Пейо Яворов“	В процес	Завършен ремонт до август 2028 г.
1.3	Обновени дворни пространства	В процес	11 от 11 училища до октомври 2028 г.
1.3	Ремонтирана сграда на МУЦТПО за нуждите на ЦЛТРДБ	Не е ремонтирана и не се използва	Завършен ремонт до октомври 2028 г.
1.4	Брой училища с едносменен режим	15	Всички общински училища
1.4	Дял на специализираните кабинети и СТЕМ центровете, използвани по предназначение (не като класни стаи)	Данни от училищата	100%
1.5	Брой групи на ДГ, изведени от филиали в жилищни блокове	0 от 6	Поне 3 от 6
1.5	Реализирани текущи инвестиции по осигуряване на капацитет	Проект и	Реализирани инвестиции
1.6	Дял на училищата и ДГ с обновени санитарни възли	По данни от одит 2026	100%
1.6	Дял на училищата и ДГ с осигурена климатизация	По данни от одит 2026	Осигурена в най-натоварените сгради

1.6	Завършени спортни зали на ПГСАГ и VIII СУ	В изпълнение	Въведени в експлоатация
1.7	Дял на институциите, в чиито годишни бюджети са включени приоритетните инфраструктурни нужди, идентифицирани в одита по Дейност 1.1	По данни от одит	100% - всяко училище и ДГ адресира поне една приоритетна нужда годишно
1.7	Съответствие между планирани и реализирани капиталови разходи за материална база в делегираните бюджети	За установяване (първи преглед - 2026 г.)	Минимум 90% съответствие между план и изпълнение
1.8	Дял на училищата с осигурен достъп до здравословно хранене (столова, кетъринг или споделена столова)	9 от 17 (53%) със стол или зала за хранене	100% достъп до здравословно хранене
1.8	Приет и прилаган общински стандарт за хранене	Няма	Приет и прилаган
1.8	Функционираща обща кухня за детските градини	Няма	Функционираща до края на 2030 г.
1.8	Удовлетвореност на учениците от храненето	48,75% посочват нужда от подобрение	Под 25%
1.9	Подобрена достъпна среда за деца с увреждания	За установяване (одит 2026)	Поне 50% от институциите
1.9	Оценка на училищната среда от родители, учители и ученици	няма	Поне веднъж годишно
1.9	Проучване за контролиран достъп до дворове извън учебно време	По данни от училищата	Проучване завършено до края на 2027 г.; при положителен резултат - пилотно прилагане

ПРИОРИТЕТ 2: ПОДКРЕПА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

Стратегическа цел: Подкрепа за привличане, задържане и професионално развитие на млади и мотивирани педагогически специалисти, както и повишаване на качеството на преподаване чрез целенасочени обучения, менторство и споделяне на добри практики.

Обосновка: Община Благоевград разполага с конкурентно предимство в кадровата обезпеченост - средна възраст на педагозите под средната за страната и устойчив приток на млади специалисти от ЮЗУ „Неофит Рилски“. Същевременно анализът на качеството на преподаване идентифицира области за целенасочена подкрепа: неравномерно качество между отделни учители, рязка промяна в методите при прехода към прогимназиален етап, случаи на вербална агресия в класната стая и ранно напускане на професията от новоназначени кадри без предходен педагогически опит.

За ролята на общината: Управлението на човешките ресурси в образованието е споделена отговорност между училищата и детските градини (като работодатели и организатори на учебния процес), Регионалното управление на образованието (като контролен и методически орган) и Общината (като първостепен разпоредител с бюджета и координатор на местната образователна политика). В рамките на този приоритет Общината изпълнява ролята на:

- координатор - осигурява платформа за диалог и обмен между институциите;
- партньор - предлага инструменти и модели, които институциите прилагат доброволно, съобразно своята автономия и специфика.

Участието на училищата и детските градини в дейностите по този приоритет е доброволно. Общината създава условия и стимули за участие, но не се намесва в кадровата политика и вътрешната организация на институциите.

Дейност 2.1. Общинска програма „Млад учител“

Мерки:

- Структурирана програма за менторство и подкрепа на новоназначени учители в първите две години от професионалната реализация
- Всеки новоназначен учител получава ментор от същото или партньорско училище
- Програмата включва: въвеждащ модул (преди учебната година), редовни менторски сесии (поне 1 път месечно), наблюдение на часове с обратна връзка, участие в професионална общност
- Цел: намаляване на дела на отпадащите от професията млади учители

Дейност 2.2. Партньорство с университетите

Мерки:

- Задълбочаване на партньорството с Педагогическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - практическата подготовка на бъдещи учители да преминава системно през базовите детски градини и училища
- Летни стажантски програми в детските градини, ЦПЛР-ЦЛТРДБ, Младежки център и училищата
- Съвместни проекти за изследване на образователни практики и въздействие на конкретни интервенции

Дейност 2.3. Обучения на общинско ниво

Мерки:

- Организиране на целенасочени обучения за педагогическите специалисти от училищата и детските градини, фокусирани върху съвременни педагогически методи - активно учене, диференциация, формиращо оценяване, групова и проектна работа
- Организиране на целенасочено обучение за учителите в прогимназиален етап (V–VII клас), фокусирано върху запазване и адаптиране на интерактивните методи от начален етап - работа в екип, учене чрез преживяване, проектно-базирано обучение

- Обучения за социално-емоционално учене - изграждане на положителна атмосфера, работа с деца с поведенчески трудности, превенция на вербална агресия
- Обучения за работа с деца със СОП - разпознаване на потребности, адаптиране на учебния процес, сътрудничество с ресурсни учители - вкл. в училища с ограничен достъп до специалисти за подкрепа
- Обучение за ефективна комуникация с родители - формати на родителски срещи, конструктивна обратна връзка, работа с родителски очаквания и тревоги

Дейност 2.4. Споделяне на добри практики и вътрешноучилищно развитие

Мерки:

- Създаване на механизъм за споделяне на добри практики между училищата и детските градини - посещения на часове, видеозаписи на уроци, открити уроци, работни срещи
- Подкрепа и насърчаване на въвеждането на вътрешни програми за наставничество на учители с малък педагогически стаж
- Насърчаване на колегиалното наблюдение - учители наблюдават часовете на колегите си с цел взаимно учене, а не контрол

Дейност 2.5. Провеждане на ежегодна конференция „Образование“

Мерки:

- Ежегодна общинска конференция - платформа за споделяне на добри практики, запознаване с нови и иновативни инструменти, представяне на данни за качеството на образованието, и обсъждане на приоритети
- Участие на учители, директори, родители, ученици, университетски преподаватели, представители на бизнеса и неправителствения сектор

Дейност 2.6. Система за обратна връзка към учителите

Мерки:

- Разработване и предоставяне на готов инструмент (модел) за обратна връзка към учителите чрез анонимни анкети от ученици и родители - по структуриран, конструктивен и подкрепящ модел. Инструментът се предоставя на училищата и ДГ за доброволно прилагане.
- Включване в модела на въпроси, свързани с усещане за справедливост и равнопоставеност в оценяването и отношението към учениците - резултатите се използват за идентифициране на системни проблеми и за насочване към подкрепящи обучения (Дейност 2.3)
- Обратната връзка се използва за професионално развитие, а не за критика
- Координация с директорите за осигуряване на подкрепяща среда при въвеждането

Индикатори и очаквани резултати към 2030 г. по Приоритет 2:

Дейност	Индикатор	Базова стойност (2025/2026)	Целева стойност (2030)
2.1	Брой педагози, преминали през програма „Млад учител“	0	Поне 30
2.1	Дял на новоназначените учители (в участващите институции), напуснали професията в първите 2 години	За установяване (2026 г.)	Намаление с поне 30% спрямо базовата стойност
2.1	Удовлетвореност на участниците в менторската програма	Няма програма	Средна оценка ≥ 4/5
2.2	Брой студенти, преминали практическа подготовка в общински училища и ДГ	За установяване (2026 г.)	Нарастване спрямо базовата стойност
2.2	Брой съвместни проекти/изследвания с университетите	0	Поне 3 за периода
2.3	Брой проведени обучителни цикли на общинско ниво	0	Поне 5 (минимум 1 годишно)
2.3	Брой педагогически специалисти, участвали в обученията (училища + ДГ)	0	Поне 200 уникални участници до 2030 г.
2.3	Удовлетвореност на участниците от практическата приложимост	Няма обучения	Средна оценка ≥ 4/5
2.3	Дял на учителите в V–VII клас, участвали в обучение за интерактивни методи	0	Поне 30% за периода
2.4	Дял на училищата с действаща вътрешна програма за наставничество	За установяване (Q42026 г.)	Поне 60%
2.4	Брой междуинституционални посещения/споделяне на практики	0	Поне 10 годишно
2.4	Дял на ДГ, участващи в механизма за споделяне на добри практики	0	Поне 50%
2.5	Брой проведени конференции „Образование“	0	5 (ежегодно)
2.5	Среден брой участници в конференциите	0	Поне 100
2.6	Дял на училищата, въвели системата за обратна връзка	0	Поне 60%
2.6	Дял на ДГ, въвели системата за обратна връзка от родителите	0	Поне 50%
Общ	Удовлетвореност на учителите от професията и от подкрепата на общинско ниво	За установяване (Q42026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност

Общ	Оценка на качеството на преподаване (композитен: наблюдения + анкети)	За установяване (Q42026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност
Общ	Разлика в средните резултати между НВО IV клас и НВО VII клас	20 точки разлика	Намаление на разликата

ПРИОРИТЕТ 3: ЗАСИЛВАНЕ НА МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНОТО ПАРТНЬОРСТВО И РОЛЯТА НА ОБЩИНАТА

Стратегическа цел: Общината да бъде активен координатор и медиатор в образователната система - да поддържа структуриран диалог с всички заинтересовани страни, да осигурява прозрачност и участие, и да координира множеството общински програми и институции за постигане на максимална синергия.

Обосновка: Проучването сред заинтересованите страни (вж. раздели 5.1–5.3) показва, че комуникацията между Общината и образователните институции е сред областите с най-голям потенциал за подобрение (W7). Директорите очакват ясен план за действие с роли и срокове след проведените срещи (S3); родителите и учениците изразяват желание за по-голямо участие при формирането на образователната политика (W16). Координираното управление на множеството общински програми, проекти и институции е условие за ефективно използване на ресурсите и избягване на дублирането на усилия.

Дейност 3.1. Регулярни тематични срещи

Мерки:

- Провеждане на регулярни тематични срещи с директори на училища, детски градини и ЦПЛР-ЦЛТРДБ - поне веднъж на тримесечие
- Включване на темата за училищните униформи в годишния план на тематичните срещи с директори - обсъждане на единен подход за осигуряване на приемливо съотношение цена/качество и функционален дизайн
- Всяка среща завършва с ясен план за действие - роли, отговорности, крайни срокове
- Изпълнение на конкретни следващи стъпки и предоставяне на навременна обратна връзка за предприети действия и резултати

Дейност 3.2. Стандартизиране на комуникацията

Мерки:

- Придържане към стандартизирани срокове за комуникация между общината и образователните институции - максимален срок за отговор на запитвания
- Годишен календар с административни задачи и инициативи - предварително планиране, което дава време за подготовка
- Ясни процедури за подаване на сигнали, заявки и обратна връзка

Дейност 3.3. Глас на общността

Мерки:

- Провеждане на редовни анкети с различните групи - директори, учители, ученици, родители - поне веднъж годишно
- Форми за участие на ученици и родители в обсъждането на образователни политики - обществени обсъждания, фокус групи, ученически форум
- Публично отчитане на резултатите от изпълнението на Стратегията - годишен доклад
- Подкрепа за създаване и устойчиво функциониране на ученически съвети/парламенти с реално участие в училищния живот във всяко училище
- Провеждане на ежегоден общински ученически форум, на който представители на ученическите съвети обсъждат образователни политики с кмета, заместник-кмета по образование, и ръководството на дейност „Образование“

Дейност 3.4. Разширяване на партньорствата

Мерки:

- Разширяване на партньорството с университетите - съвместни образователни дейности, практики, проекти, участие на преподаватели в общински инициативи. *(За партньорството с университетите в сферата на подготовката на педагогически кадри - вж. Приоритет 2, Дейност 2.2.)*
- Партньорства с бизнеса - не само за професионално образование, но и за стипендии, менторство, стажове
- Партньорства с НПО - образователни проекти, превенция, работа с уязвими групи

Дейност 3.5. Обединяване на общинските ресурси за извънкласни дейности и свободно време на децата и учениците

Мерки:

- Ежегодно съвместно планиране на дейностите на всички общински звена и програми - ЦПЛР-ЦЛТРДБ, Младежки център, програми „Децата на Благоевград“, „Програма на Детето“, „Образование и бизнес“, звено „Превенции“ - за избягване на дублиране и осигуряване на синергия
- Разширяване на дейностите на ЦПЛР-ЦЛТРДБ и Младежкия център с нови формати, насочени към прогимназиален и гимназиален етап - дискусионни клубове, творчески работилници, спортни инициативи
- Единен информационен портал за всички образователни инициативи на общината
- Картографиране на наличните пространства за свободно време на учениците (училищни дворове, спортни площадки, спортни зали, паркове, ЦПЛР-ЦЛТРДБ, читалища, Младежки център) и анализ на достъпността им в извънучебно време
- Достъпът до училищни дворове и спортни съоръжения за ползване в извънучебно време да се осигури при ясни правила и координация с директорите на

съответните училища. *За инфраструктурното осигуряване на достъп до дворове и спортни площадки извън учебно време - вж. Приоритет 1, Дейност 1.9*

Дейност 3.6 Единен общински стандарт за качество в детските градини

Мерки:

- Разработване и приемане на единен общински стандарт за качество в детските градини, обхващащ следните области: Сутрешен прием - гъвкав прием до 9:00 ч. като минимален стандарт за всички ДГ; Баланс между игра, сън, учене и екранно време; Обеден сън - при възможност въвеждане на диференциран подход; Комуникация с родителите - минимална честота и формат на обратна връзка (индивидуална, а не само групова); Сборни групи - ясни правила и срокове за формиране
- Стандартът се разработва съвместно с директорите на ДГ, педагогическия персонал и представители на родителите
- Въвеждане на механизъм за мониторинг на прилагането - ежегодна оценка чрез анкети с родители и наблюдения

Индикатори и очаквани резултати към 2030 г. по Приоритет 3:

Дейност	Индикатор	Базова стойност (2025/2026)	Целева стойност (2030)
3.1	Брой проведени тематични срещи с директори (годишно)	Нерегулярни	Минимум 4 годишно
3.1	Дял на срещите, завършили с писмен план за действие (роли, срокове)	50%	100%
3.1	Удовлетвореност на директорите от комуникацията с Общината	Има нужда от подобрение	Подобрение спрямо базовата стойност
3.2	Въведени стандартизирани срокове за комуникация	Няма формални срокове	Въведени и прилагани
3.2	Наличие на годишен календар с административни задачи	По нормативна база	Публикуван до 30 септември всяка година
3.3	Брой проведени ежегодни анкетни проучвания (директори, учители, ученици, родители)	1 (при разработване на Стратегията)	Ежегодно (5 за периода)
3.3	Брой проведени общински ученически форуми	0	Поне 1 годишно (5 за периода)
3.3	Дял на училищата с активно действащ ученически съвет/парламент	За установяване (2026 г.)	Поне 80%
3.3	Публикуван годишен доклад за изпълнението на Стратегията	-	Ежегодно (до 30 юни)
3.3	Включени въпроси за прозрачност на управлението и комуникация родители–педагози в ежегодните анкети	Не са включени	Включени от първото проучване (2026 г.)

3.4	Брой активни партньорства с бизнес и НПО	За установяване (2026 г.)	Нарастване спрямо базовата стойност
3.4	Брой реализирани съвместни инициативи (проекти, стажове, стипендии)	За установяване	Поне 5 годишно
3.5	Наличие на ежегодно съвместно планиране на всички общински програми и звена	Нередовно и на по-късен етап	Провежда се ежегодно (до 30 ноември на предходната година)
3.5	Дял на учениците в прогимназиален и гимназиален етап, участващи в организирани извънкласни/извънучилищни дейности	За установяване (2026 г.)	Увеличение с поне 15 процентни пункта
3.5	Функциониращ единен информационен портал за образователни инициативи	Няма	Функциониращ до края на 2027 г.
3.5	Брой училищни дворове/спортни съоръжения, отворени за извънучебно ползване	14 училища - достъп до двора; в 5 - достъп до спортни съоръжения	Всички – при ясни правила за достъп и координация – охрана, безопасност, хигиена
3.5	Дял на учениците, прекарващи свободното си време предимно вкъщи	25,15%	Намаление спрямо базовата стойност
3.6	Приет единен общински стандарт за качество в ДГ	Няма	Приет до края на 2027 г.
3.6	Дял на ДГ, прилагащи стандарта	0	100% (при решение на ОбС) или поне 80% (при препоръчителен стандарт)
3.6	NPS на родителите в ДГ	41	Между 40-50
3.6	Удовлетвореност на родителите от комуникацията с ДГ	За установяване (2026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност

ПРИОРИТЕТ 4: ПОДКРЕПА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И КАРИЕРНОТО ОРИЕНТИРАНЕ

Стратегическа цел: Превръщане на професионалното образование в привлекателен и уважаван избор за ученици и родители, обвързан с потребностите на регионалната икономика, чрез работеща система за кариерно ориентиране от прогимназиален етап, развитие на дуалното обучение и преодоляване на стигмата към професионалните гимназии.

Обосновка: Анализът на професионалното образование разкрива порочен кръг: приемният механизъм след VII клас насочва към някои професионални гимназии ученици, неприети в предпочитаните от тях училища, което концентрира образователни пропуски и ниска мотивация. Кариерното ориентиране е оценено като неработещо - 35% от учениците в X–XII клас не знаят какво ще правят след завършване. Дуалното

образование остава трудно за организиране и непопулярно сред родители и ученици. Промяната изисква едновременни действия по три оси: ранно кариерно ориентиране, партньорство с бизнеса и промяна на обществените нагласи.

Дейност 4.1. Общинска програма за развитие на професионалното образование

Мерки:

- Създаване на общинска програма в партньорство с бизнеса - фасилитиране на комуникацията за по-добро планиране на професиите и специалностите
- Периодичен анализ на потребностите на местния пазар на труда - кои специалности са търсени, кои не
- Подкрепа за актуализиране на учебните програми и материалната база на общинските професионални гимназии
- Разработване и прилагане на целенасочена стратегия за популяризиране на професионалното образование - конкретните мерки са разписани в Дейност 4.4
- Координация с професионалните гимназии за осигуряване на допълнителна подкрепа за ученици с натрупани образователни пропуски - допълнителни занимания, менторство, индивидуални образователни планове.

Дейност 4.2. Реформа на кариерното ориентиране

Мерки:

- Синхронизиране на инициативите на Центъра за кариерно ориентиране (към ЦПЛР-ЦЛТРДБ) и кариерните консултанти с програмите на общината
- Кариерно ориентиране в прогимназиален етап (V-VII клас) включва запознаване с различните професии и профили чрез интерактивни формати - посещения на реални работни места, срещи със специалисти от различни сфери, тестове за интереси и способности, „дни на отворените врати“ в гимназиите. Целта е информираност преди момента на кандидатстване.
- Развитие на съществуващи общински инициативи, включително Детския бизнес клуб за ученици от V-VI клас, като формат за ранно запознаване с професиите и предприемачеството.
- Кариерно ориентиране в гимназиален етап (X-XII клас) - запознаване с възможностите за реализация, информационни кампании за университети и пазар на труда
- Включване на родителите в кариерното ориентиране - информационни сесии за възможностите след VII и XII клас

Дейност 4.3. Подкрепа за дуалната форма на обучение

Мерки:

- Активно посредничество на общината между професионалните гимназии и работодателите
- Създаване на база данни с работодатели, готови да приемат ученици в дуална форма

- Информационна кампания за ползите от дуалното обучение - за родители, ученици и работодатели
- Подкрепа за учениците - менторство в работна среда

Дейност 4.4. Преодоляване на стигмата и промяна на наратива

Мерки:

- Информационни кампании за възможностите на професионалното образование и реализацията на завършилите
- Разширяване на „Панорамата на училищата“ с по-силен акцент върху професионалното образование
- Партньорства с бизнеса за „дни на професиите“ - учениците от прогимназиален етап се запознават с реални професионалисти и научават за спецификата на професиите
- Работа с общността професионалните гимназии - учители, ученици, завършили ученици, родители, работодатели - за промяна на наратива от „училище за неприетите“ към „училище, което дава реална професия и шанс за реализация“. Включва: представяне на конкретни истории за успешна професионална реализация, видимо партньорство с работодатели (брандирани лаборатории, менторски програми, стипендии от бизнеса), медийно отразяване на постиженията на учениците.

Индикатори и очаквани резултати към 2030 г. по Приоритет 4:

Дейност	Индикатор	Базова стойност (2025/2026)	Целева стойност (2030)
4.1	Действаща общинска програма за професионално образование	Няма	Действаща от 2027 г.
4.1	Брой работодатели, участващи в програмата	Проведени разговори с 2 компании	Поне 10
4.1	Проведен анализ на потребностите на местния пазар на труда	Общи показатели	Поне 2 за периода (2027, 2029)
4.1	Брой ученици в професионалните гимназии, обхванати от допълнителна образователна подкрепа	На място в училището	Поне 50 годишно
4.2	Дял на учениците в V–VII клас, обхванати от кариерно ориентиране	от кариерните консултанти	Поне 80%
4.2	Брой ученици, преминали през Детски бизнес клуб за ранно кариерно ориентиране в V–VI клас	12 през 2025, 20 през 2026	Поне 50% увеличение
4.2	Дял на учениците в X–XII клас, обхванати от кариерно ориентиране	от кариерните консултанти	Поне 80%

4.2	Дял на учениците в X–XII клас, които не са решили какво ще правят след завършване	35,29%	Под 30%
4.2	Удовлетвореност на учениците от кариерното ориентиране	За установяване (2026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност
4.2	Брой проведени информационни сесии с родители за възможностите след VII и XII клас	от кариерните консултанти	Поне 4 годишно (2 за VII, 2 за XII)
4.3	Брой ученици в дуална форма на обучение	Само в БПГ „Ичко Бойчев“	Увеличение с поне 50% спрямо базовата стойност
4.3	Брой работодатели за дуално обучение	3	5
4.3	Брой ученици в стажантски програми или практическа подготовка при работодател	От професионалните гимназии	Увеличение спрямо базовата стойност
4.4	Брой проведени „дни на професиите“ за ученици от V–VII клас	Основните и средни училища	Поне 4 годишно
4.4	Дял на учениците, записващи се в професионално образование по осъзнат първи избор (не по остатъчен принцип)	За установяване (2026 г.)	Увеличение спрямо базовата стойност
4.4	Промяна в нагласите на родителите към професионалното образование	За установяване (2026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност
Общ	Среден резултат от ДЗИ по БЕЛ в общинските професионални гимназии	БПГ: ~3,00; ПГСАГ: ~3,30; ПГТЛП: ~3,20	Нарастване
Общ	Удовлетвореност на бизнеса от качеството на завършващите кадри	За установяване (2027 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност

ПРИОРИТЕТ 5: ПОДКРЕПА ЗА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ, ИЗЯВЕНИ ДАРБИ И СОЦИАЛНО-ЕМОЦИОНАЛНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Стратегическа цел: Изграждане на устойчива, координирана и работеща система за приобщаващо образование, която осигурява навременна подкрепа за децата със специални образователни потребности, развива потенциала на децата с изявени дарби и създава безопасна и подкрепяща училищна среда чрез превенция на агресията и рисковото поведение.

Обосновка: В почти всички образователни институции са идентифицирани недиагностицирани деца и ученици със СОП, както и случаи на родителски отказ от посещение на РЦПППО. Налице е изцяло сегрегирана детска градина със 100% деца от уязвими групи. Учениците и родителите сигнализират за прояви на агресия, които не винаги се адресират навременно и адекватно (вж. раздел 5.3).

Приоритет 5 е конкретизиран и операционализиран в Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Благоевград (2025–2027). Двата документа се изпълняват координирано - настоящата Стратегия задава рамката, а Стратегията за личностно развитие разгръща конкретните мерки, индикатори и механизъм за мониторинг.

Дейност 5.1. Подкрепа за деца и ученици със СОП

Мерки:

- Създаване и прилагане на общинска програма за подкрепа на деца и ученици със СОП
- Разширяване и устойчива подкрепа на мултидисциплинарните екипи от специалисти (психолози, логопеди, ресурсни учители, социални работници) - осигуряване на достатъчен брой специалисти за всички институции
- Целенасочени обучения за педагогически специалисти за работа с деца със СОП - вж. Приоритет 2, Дейност 2.3.
- Кампании за повишаване на осведомеността сред родители - ранна диагностика, ползи от навременната подкрепа, преодоляване на стигмата
- Намаляване на дела на недиагностицираните деца и ученици със СОП

Дейност 5.2. Образователна интеграция

Мерки:

- Мерки за езикова подкрепа за деца от семейства, в които не се говори български език - допълнителни занимания, образователни медиатори, студенти и доброволци
- Проучване на възможностите за балансирано разпределение на децата от уязвими групи между образователните институции в общината с оглед превенция на концентрацията им в отделни детски градини и училища.
- Координация с Плана за действие на общината за приобщаване на уязвими групи (2024-2027) и ежегодния план към него.

Дейност 5.3. Подкрепа за деца и ученици с изявени дарби

Мерки:

- Развитие и популяризиране на общинска програма „Децата на Благоевград“ - стипендии, финансови награди, подкрепа за участие в състезания и олимпиади
- Насърчаване на участието в школи, академии и менторски програми - чрез ЦПЛР-ЦЛТРДБ с над 30 школи в областите „Науки и технологии“ и „Изкуства“
- Партньорства с университети, школи и външни образователни организации за разширяване на възможностите
- Разширяване на достъпа до извънкласни дейности и състезания за учениците в прогимназиален и гимназиален етап - с оглед на констатацията от проучването, че след начален етап достъпът до такива възможности намалява значително

Дейност 5.4. Превенция на агресията и подкрепа на социално-емоционалното развитие

Мерки:

- Разработване и прилагане на общинска програма за превенция на агресията и тормоза в образователната среда - координирана от звено „Превенции“
- Координация с МКБППМН, ОбСНВ и МКБТХ за превенция на рискови поведения
- Предоставяне на програми и материали за социално-емоционално обучение на училищата и ДГ и насърчаване на тяхното прилагане
- Подкрепа за училищата при работа с деца с поведенчески затруднения - обучения, консултации, интервенции
- Подкрепа за активната роля на педагогическите съветници и психолозите - да бъдат реално достъпни за учениците и да отговарят на техните нужди
- Подкрепа за превенция на проблеми с психичното здраве на учениците - осигуряване на информационни материали, обучения за разпознаване на ранни сигнали (за педагози и родители) и координация с районната здравна инспекция и специализирани служби

Дейност 5.5. Подкрепа за родителите

Мерки:

- Осигуряване на ясна и разбираема информация за родителите на деца със СОП, изявени дарби и социално-емоционални затруднения
- Координация между образователни, социални и здравни институции - родителят не трябва да „търси сам“
- Консултации, обучения и насочване към подходящи специалисти - „Школа за родители“
- Активно включване на родителите като партньори в образователния процес

Индикатори и очаквани резултати към 2030 г. по Приоритет 5:

Дейност	**Индикатор**	**Базова стойност (2025/2026)**	**Целева стойност (2030)**
5.1	Брой деца/ученици с идентифицирани потребности без официална диагноза	274 от участвалите в анкетата	Намаление с ≥ 50%
5.1	Общ брой деца/ученици с идентифицирани потребности (вкл. диагностицирани)	646 от участвалите в анкетата	Увеличение (по-добра диагностика)

5.1	Брой логопеди в ДГ	15	Пълно покритие - логопед във всяка ДГ, вкл. за предучилищните групи в IX ОУ „П. Яворов“
5.1	Брой ресурсни учители в училища	12	≥ 17 – покритие във всяко училище
5.1	Брой психолози в училища	13	≥ 17 – покритие във всяко училище
5.2	Брой деца, обхванати от мерки за езикова подкрепа	За установяване (2026 г.)	Увеличение спрямо базовата стойност
5.3	Брой деца/ученици, подкрепени по програма „Децата на Благоевград“	За установяване (2026 г.)	Увеличение с поне 20%
5.3	Дял на учениците, участващи в извънкласни дейности и състезания	За установяване (2026 г.)	Увеличение спрямо базовата стойност
5.3	Дял на учениците в прогимназиален и гимназиален етап с достъп до извънкласни дейности (състезания, олимпиади, школи)	За установяване (2026 г.)	Увеличение - адресиране на спада след начален етап
5.4	Действаща общинска програма за превенция на агресията	На базата на национални програми	Общинска програма, прилагана във всички училища
5.4	Чувство за безопасност в училище (ученици - „Да“)	72,84%	≥ 85%
5.4	Чувство за подкрепа от учители (ученици - „Да“)	51,85%	≥ 65%
5.4	Брой проведени превантивни програми (годишно)	За установяване	Поне 3 годишно
5.4	Брой педагози и родители, обучени за разпознаване на ранни сигнали за проблеми с психичното здраве	0	Поне 100 за периода
5.5	Удовлетвореност на родителите от подкрепата за деца със СОП	За установяване (2026 г.)	Подобрение спрямо базовата стойност
5.5	Действаща „Школа за родители“	Няма	Действаща от 2027 г.
5.5	Брой родители, преминали през „Школа за родители“	0	Поне 100 за периода

IV. МОНИТОРИНГ, ОЦЕНКА И ОТЧЕТНОСТ

1. Принципи на мониторинга

Мониторингът и оценката на Стратегията се основават на пет принципа, вдъхновени от най-добрите практики на общинско ниво:

1. Базово измерване - Всяка инициатива на общината трябва да бъде основана на реални, документирани и базирани на данни обосновки за нуждата, която адресира, и за изходното състояние на целевата група. Ако механизъм за проследяване липсва, първата година се приема за базова.
2. Реалистични, но амбициозни цели - Определят се дългосрочни (5-годишни) и междинни цели.
3. Регулярно проследяване и адаптация. Регулярният мониторинг включва наблюдение на дейностите, преглед на обратна връзка, данни за участие и обсъждания с изпълняващия екип. Това се извършва на всеки 3 до 6 месеца в зависимост от типа на проекта, за да се идентифицират причините за забавяния, отклонения или предизвикателства в реално време.
4. Споделяне на добри практики и търсене на решения - Откритото споделяне на успехи и предизвикателства е ключ към напредъка. Организират се форуми за споделяне на добри практики и се насърчава екипната работа при намирането на решения.
5. Оценка на въздействието - В края на стратегическия период цялостният ефект се измерва от екип от оценители, определен със заповед на кмета.

2. Структура на мониторинга

2.1. Вътрешен мониторинг

Отговорен орган: Община Благоевград - Зам.-кмет образование, Дейност „Образование“, в координация с директорите на образователни институции.

Честота и съдържание:

Период	**Дейност**	**Отговорник**
На всеки 6 месеца	Преглед на напредъка по всеки приоритет - изпълнение на мерки, постигнати междинни резултати, идентифицирани проблеми, необходими корекции	Зам.-кмет, дейност „Образование“
Ежегодно (до 30 април)	Изготвяне и приемане на годишен план за действие за следващата учебна година - конкретни мерки, срокове, отговорници, финансиране	Община Благоевград
Ежегодно (до 30 юни)	Изготвяне на годишен доклад за изпълнението на Стратегията за предходната учебна година	Дейност „Образование“
Ежегодно	Провеждане на анкетни проучвания сред образователните институции - потребности, напредък, предизвикателства	Дейност „Образование“

Ежегодно	Периодични проучвания на удовлетвореността - директори, учители, родители, ученици	Дейност „Образование“
Ежегодно	Събиране на данни от НЕИСПУО, НВО, ДЗИ и доклади от общински програми (Програма „Децата на Благоевград“, Програма на детето, Програма „Образование и бизнес“), звено „Превенции“, ЦПЛР-ЦЛТРДБ и Младежки център	Дейност „Образование“

2.2. Координация с мониторинга на Стратегията за подкрепа за личностно развитие

Мониторингът на настоящата Стратегия и на Стратегията за подкрепа за личностно развитие (2025-2027) се осъществява координирано:

- Годишните планове по двата документа се изготвят съвместно
- Годишните доклади се изготвят паралелно и се представят заедно
- Данните за Приоритет 5 се обменят между двата мониторингови процеса
- Междинната оценка (2027 г.) обхваща и двата документа

2.3. Междинна оценка (2027 г.)

В средата на стратегическия период - 2027 г. - се провежда междинна оценка, която:

- Обобщава постигнатото по всеки приоритет за първите две години
- Идентифицира мерки, които се нуждаят от корекция, допълване или преустановяване
- Актуализира базовите стойности на индикаторите
- Информира разработването на следващата Стратегия за подкрепа за личностно развитие (2027-2029)

2.4. Оценка на въздействието (2030 г.)

В края на стратегическия период - 2030 г. - се измерва цялостният ефект от Стратегията. Техническото задание за оценката, включващо целите и индикаторите, се подготвя 6-9 месеца преди края на периода (т.е. до началото на 2030 г.), след което се подбира екип от оценители, определен със заповед на кмета.

Оценката включва: Анализ на постигнатите количествени и качествени резултати спрямо заложените индикатори; Оценка на ефективността на инвестираните ресурси; Интервюта, анкети и анализ на данни; Изводи и препоръки за следващия стратегически период (2030-2035)

3. Отчетност

Отчетен документ	**Получател**	**Честота**
Годишен доклад за изпълнението на Стратегията	Кмет на Община Благоевград	Ежегодно

Годишен доклад за изпълнението на дейностите по общинския годишен план	Областен управител	Ежегодно
Представяне на резултатите	Общински съвет Благоевград	Ежегодно
Междинна оценка	Кмет, Общински съвет, Областен управител	2027 г.
Финална оценка на въздействието	Кмет, Общински съвет, Областен управител, обществеността	2030 г.
Резултати от анкетни проучвания	Публични - достъпни за всички граждани	Ежегодно

Годишните доклади и резултатите от анкетните проучвания се публикуват на интернет страницата на Община Благоевград и са достъпни за всички заинтересовани страни - в съответствие с Принцип 5 „Прозрачност и участие“.

4. Система от индикатори – общи и по приоритети

Индикатор	**Базова стойност (2025/26)**	**Целева стойност (2030)**
Нетен коефициент на записване в предучилищно образование	88.6%	Запазване/повишаване над средния за страната
Нетен коефициент на записване в училищно образование	*	Запазване/повишаване над средния за страната
Среден резултат от НВО (IV клас) - БЕЛ	Данни от МОН	Запазване/повишаване над средния за страната
Среден резултат от НВО (VII клас) - БЕЛ	Данни от МОН	Запазване/повишаване над средния за страната
Среден резултат от НВО (X клас) - БЕЛ	Данни от МОН	Запазване/повишаване над средния за страната
Среден резултат от ДЗИ - БЕЛ	Данни от МОН	Запазване/повишаване над средния за страната
Дял на учениците с резултати над средните за страната	Данни от МОН	Увеличение с ≥ 5 пр. п.
Дял на учениците с резултати под минималното ниво	Данни от МОН	Намаление с ≥ 5 пр. п.
NPS - удовлетвореност на родителите на деца в ДГ	41	Между 40 и 50
NPS - удовлетвореност на родителите на ученици	39	Между 40 и 50

**За учебната 2024/2025 г. в България НКЗ е 88.6% за предучилищно образование, 92.7% за начално (I-IV клас), 89.6% за прогимназиално (V-VII клас) и 84.7% за средно (VIII-XII клас)*

Конкретните индикатори за всеки приоритет - с базови и целеви стойности - са разписани в самия приоритет, в секцията „Индикатори и очаквани резултати към 2030 г.“ Годишните планове за действие детайлизират междинните целеви стойности за съответната година.

V. ФИНАНСИРАНЕ

1. Източници на финансиране

Изпълнението на целите на Стратегията се финансира от държавния бюджет чрез делегирани бюджети на образователните институции, от бюджета на Община Благоевград чрез капиталовата програма и общинските програми за развитие на образованието, от националните програми на МОН за развитие на образованието и за обновяване на образователната инфраструктура, от Националния план за възстановяване и устойчивост, както и от европейски програми и фондове – включително Програма „Развитие на регионите“, Програма „Образование“, Програма „Развитие на човешките ресурси“, „Еразъм+“ и други. Стратегията е обвързана и с предстоящия програмен период на ЕС 2028–2034 г., като Дългосрочният общински план за образователна инфраструктура ще бъде изготвен с готовност за кандидатстване по нови европейски програми от стартирането им.

2. Принципи на финансирането

Финансирането на Стратегията се основава на принципите на координирано планиране на средствата по общинска капиталова програма и целевите средства на институциите, приоритизация на инвестициите по спешност на база инфраструктурния одит и годишните планове, прозрачност и публичност при разпределението на средствата, устойчивост чрез предимство на инвестиции с дългосрочен ефект, активно търсене на съфинансиране от национални и европейски програми и участие на директорите в планирането и приоритизирането на инвестициите.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Община Благоевград поема ангажимент за последователно, прозрачно и отговорно изпълнение на настоящата Стратегия. Успехът на образователната политика ще се измерва не само чрез резултати от изпити, но и чрез удовлетвореността на децата, родителите и учителите, чрез развитието на ключови компетентности и чрез готовността на младите хора за живота след училище.

Стратегията се изпълнява координирано с Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците (2025–2027), като двата документа образуват единна система на образователната политика на общината.

Изпълнението ще бъде обезпечено чрез годишни планове за действие, регулярен мониторинг, ежегодна отчетност пред Общински съвет Благоевград и експертна оценка на въздействието. Резултатите ще бъдат публични и достъпни за всички граждани.

Приложения:

1. Годишен план за действие за 2026 г.
2. Подробни данни от проучванията - анкети, фокус групи и наблюдения на учебни часове
3. Пълен SWOT анализ